



DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
COLUMBUS, OHIO

STAI IR "TEVIŠKELĖ!"

Su šiuo "Dirvos" numeru siunčiamas ir "Tėviškėlės" 1 nr. Kaip "Tėviškėlės" redaktorius jaunuosius skaitytojus kviečia parašyti laiškelį jam, taip "Dirvos" redakcija kviečia vyresnius skaitytojų pareikšti savo išpušius apie "Tėviškėlę" jai. Kitas "Tėviškėlės" numeris išeis gruodžio mėnesio pirmą savaitę.

T A P R O G A

primename, kad nuo ateinančių metų sausio mėnesio prie "Dirvos" bus ir kitas tokio paties didumo, tik kitokio turinio, priedas. Tai bus jau vyresniesiems skaitytojams, skirtas kultūrinio gyvenimo reikalams.

Atkreipiama dėmesį taip pat ir į tai, kad nuo Naujų metų "Dirvos" kaina su tais dviem priedais bus \$5.00 (užsienio — kaip paprastai, su atitinkamu priedu didesnės persiuntimo išlaidoms apmokėti).

TAI NĖRA KAINOS PADIDINIMAS. Su tais dviem priedais "Dirva" bus lygiai 25% didesnė. Bet, kadangi šiais metais užsiskaitantieji ar pnumeratei pratesiantieji gali gauti "Dirvą" su tais priedais tik už \$4., tai iš tikrųjų "Dirvos" kaina LAIKINAI NE PADIDINAMA! **BET SUMAZINAMA!** Ištaisius metus (ar daugiau) galima gauti DIRVĄ už TĄ PATĮ PINIGĄ! Todėl, kas nori tuo pasinaudoti, turi nedelsti ir pasiskubėti užsiprenumeruoti "Dirvą" arba pratesti jos pnumeratei DAR PRIEŠ NAUJUS METUS.

LITUANISTUS KVIEČIA NEW YORKAN

Suvažiavimas numatytas lapkričio 18 d.

Lituanistinio ugdymo darbuotojai iš visų Amerikos rytinių valstybių kviečiami susivajiuoti New York'e lapkričio 18 d. Tuo tarpu dar nežinia, kokiose patalpose tas suvažiavimas įvyks, bet jau rengiama jo programa. Tame suvažiavime kviečiami yra dalyvauti ir nuo seniau šiame krašte gyvenę ir pedagoginį darbą dirbę lietuviai.

Šį suvažiavimą ruošia JAV rytinių valstybių Švietimo Valdyba, o technikiniais darbais New York'e rūpinasi jos įgaliotos Bronius Kulys.

MAŽ. LIETUVOS BICIULIŲ DRAUGIJA BROOKLYNE

Chicago lietuvų pavyzdžiui, ir Brooklyn'e įsikūrę Mažosios Lietuvos Biciulių Draugija. Jos organizatorių susirinkimas įvyko Alliance Hall patalpose, dalyvaujant įvairių srovių lietuviams veikėjams. Susirinkime sudarytas komitetas, kuris vieno mėnesio laikotarpyje turi sušaukti steigiamąjį Draugijos susirinkimą, pirmą paruošęs jos įstatus. Komitetan įeina: A. Vaišvila, mokytojas J. Valaitis, J. Vilgalytis, V. Pitkunigis ir P. Brakas.

Tai antroji JAV kolonija, susirūpinusi Mažosios Lietuvos lietuvių ir kraštu, kuriam šiuo metu, labiau negu kada, gresia nutautinimas. Visi kalbėjusieji organizatorių susirinkime parbrėžė bendrą reikalą vieningai organizuoti pasipriešinimą prieš nulietuvinimą to krašto, kuris, anot mokytojo J. Valaičio, "yra Lietuvos gyvybė".

Susirinkimo vardu nutarta pasveikinti Mažosios Lietuvos Tarybą Vokietijoje, tenai einanti

SLAPTAI AR ATVIRAI?

Kai "Dirvoje" buvo paskelbta L. Šimučio ir P. Grigaičio telegrama Vlikui, kilo triukšmas — kaip galima tokius "slaptus" dalykus viešai skelbti! Pačiame Vlike tuojau buvo pareikalauta slaptumo.

Tačiau "Naujienose" pereiną šeštadienį jau pasirodė žinia, kuri atrodo paeinanti kaip tik bene iš ano slaptojo posėdžio. Joje pranešama, kad Vlikas jau patvirtino susitarimą, ir paduodamas visas patvirtinimo rezoliucijos turinys, kuriuo tas patvirtinimas padaromas gana panašiu iš tūlo anekdotinio Ickaus "atsiprašymą". (Tas atsiprašymas taip skambės: "Mauša doras žmogus???! Atsiprašau!")

"Naujienos" tą Vliko nutarimą sakosi gavusios iš privačių šaltinių. Atrodo, kad tai bene bus ištraukos tik iš nutarimo projekto, svarstyto, bet nepriimto kaip tik aname slaptajame posėdyje. Nes toks, tik ilgesnis, "tvirtinimo" projektas buvo patiktas dr. P. Karvelio. Tas projektas tada nebuvo priimtas, už atidėjimą balsuojant 7-iesiems ("Naujienų" minimiems) nariams.

"Naujienų" skelbiama rezoliucija pasirodė spalio 26 dienos spausdintame numeryje, tuo tarpu iki spalio 25 dienos imtinai Vlikas tuo klausimu dar nebuvo turėjęs posėdžio. Taigi "Naujienų" skelbiama nutarimas nebet galėtų būti priimtas spalio 26 dieną ir tą pačią valandą telegrafu praneštas Naujienoms... Iki šiol dar nėra patvirtinimo iš kitur, kad tai jau tikrai būtų įvykę.

Jei nutarimas principe susitarimą patvirtinti vis dėlto tik-

Dirvos talka

Iki spalio 31 d. Dirvos skelbiamoji talka davė 203 naujus skaitytojus. Tai reiškia, kad 1/5 dalis talkos jau atlikta. Tie 203 nauji skaitytojai sudaro 640 taškų.

Atskiri talkininkai dabar turi taškų:

	taškai
Paplėnas J., Chicago	145
Astrauskas St., Worcester	100
Svarcas P., Collinsville	32
Česonis A., Baltimore	32
Smigelskis A., Cleveland	24
Paršeliūnas J., Canada	22
Saladžiūnas Pr., Rochester	20
Kęsgaila Stp., Canada	12
Lukošiūnas P., Australija	12

Kiti talkininkai turi po mažiau taškų.

Talkai liko tik du mėnesiai laiko, o dar iš visos eilės didesnių kolonijų talkininkų nesulaukėme. Dirvos prieteliams reikia imti pavyzdį iš tokių talkininkų (Astrauskas St., Worcester; Svarcas P., Collinsville ir kt.), kurie, palyginti, nepergausiosiose lietuvių kolonijose, daug padaro.

mažlietuvių laikraštį "Keleivį", ALTą ir Lietuvos min. Washington'e P. Žadeikį.

Spalio mėnesį vienos savaitės laikotarpyje mirė du brooklyniečiai lietuviai. Tai Jonas Podžiūnas, miręs spalio 17 d., ir jo žmona Ona Podžiūnienė, mirusi spalio 22 d. Abudu buvo dar nepilni 60 metų amžiaus.

rai būtų priimtas, verta jį būtų sveikinti, nors su tokiu "akompanimentu", kaip "Naujienose" skelbiamas, jis vargu ar gali daryti įspūdžio, kad čia norima nuosirdžiai bendradarbiauti.

"Draugas" paskelbė straipsnį, parašytą neabejotinai iš paties Vliko narių tarpo, kuriame taip pat atidengiami kai kurie slaptojo posėdžio momentai. Ten kalbama apie "laiskus Vliko narius, su raginimais netvirtinti" susitarimo. Tokių laisvųjų (ir telegramų) buvo tikrai ne vien L. Šimučio su P. Grigaičiu. Jų galėjo būti visokių ir, jei visi Vliko nariai taip būtų šaukęsi visas puses, ragindami jų nusistatymui palankių laisvųjų daugiausia rašyti, tai kažin kokių laisvųjų daugiau galėjo susikrauti ant Vliko posėdžių stalo.

Pavyzdžiui, Chicago Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos susirinkimas priėmė tuo klausimu plačią rezoliuciją (apie ją daugiau bus kitame numeryje). Juk vietoj tokios rezoliucijos galėjo gi būti, pvz., kelios dešimtys, (o norint — ir šimtai) laisvųjų Vliko nariams. Tačiau Vlikas neatrodo norįs išgirsti apskritai visuomenės balsą: ten kai kam reikia tik užsakyti laisvųjų bei telegramų.

Ar tai juokinga, ar liūdna — galima spręsti pagal skonį. Bet galų gale gi atsistos klausimas visiems prieš akis: ar tikrai tokios komedijos Lietuvai reikalingos?

Bet pats "Draugo" straipsnio autorius prisipažįsta, kad su tais laisvais buvo ir juokingų dalykų, nes tas pats asmuo viešai Vliko nariams tuo pačiu reikalu rašė vienaip, kitiems kitaip.

Jei jau "Draugui" leista kalbėti apie "slaptus" dalykus, tai tegu būna galima pakalbėti ir kitiems. Ir jei jau kalbėti, tai visiškai atvirai. Toks "juokingas" reiškinys kilo tik iš vieno asmens laiško. Netikslu kalbėti, kad tai "vienas žymus lietuvių politikas iš JAV", nes kai kas galėtų pagalvoti, kad gal tai yra kuris vienas iš žinomųjų senosios išsivijos veikėjų. Ne, tai buvo tik V. Sidzikauskas laiškas: savo įpėdiniui Vlike J. Norkaičiui jis rašė, kad susitarimą reikia tvirtinti, nes jau kitaip nebegalima, kadangi toli nueita, o Vliko pirmininkui M. Krupavičiui, — kad pasirašytoji sutartis yra dėtinai ir stalciai, tegul daugiau dulkų ant jos nugula...

Ar tai juokinga, ar liūdna — galima spręsti pagal skonį. Bet galų gale gi atsistos klausimas visiems prieš akis: ar tikrai tokios komedijos Lietuvai reikalingos?

Mažoji Sporto Olimpijada Toronte

Spalio 27-28 d. Toronte, Kanadoje, vietos LSK "Vyties" iniciatyva, įvyko su dideliu susidomėjimu lauktoji, Mažoji JAV-bių ir Kanados Lietuvių Sporto Olimpiada, sutraukusi apie 120 sportininkų iš 7 klubų ir mažiausia tiek pat svečių — žiūrovų. Atsižvelgiant į sąlygas, olimpiada buvo suorganizuota visai gerai ir pasitaikiusius nežymius techniškus trūkumus su kaupu atsverė rengėjų nuosirdumas ir

MIRĖ VYSKUPAS P. BUČYS

Romoje, spalio 25 dieną, mirė vyskupas Pr. Bučys, sulaukęs jau beveik 80 metų amžiaus. Jis ilgą laiką, beveik iki mirties, buvo Marijonų vienuolių ordino generolu, be to, nuo 1929 metų buvo Rusijos kraštų komisijos prie Vatikano patarėju ir kiek vėliau buvo paskirtas Rytų apeigų katalikų vyskupu ir rūpinosi rusų katalikų (unijotų) reikalais. Bet iš lietuvių gyvenimo nepasitraukė, lankėsi tarp lietuvių ir Amerikoje, dar neseniai parašė labai gražų laišką lietuviams skautams.

Griūna iliuzijos Brooklyno mokykloje?

Viešai drasko lietuvių tėvo laiską. Niekina lietuvių vardus ir kalbą. "Kam pasirinkot ne šventojo, o kažkokio Maironio vardą!"

Apraiškimo "parapijoje, kurios pastogėje šiuo metu yra susikaupęs beveik visas Didžiojo New Yorko tremtinių kultūrinis veikimas, kur sekmadieniais iš tolimiausių miesto pakraščių suvažiuoja lietuviai į bažnyčią arba dalyvauja tos parapijos salėje vykstančiose pramogose, pradeda rodytis ženklų, galinčių parapiją suskaldyti.

Nors spaudoje, vietinėje ir kitų kolonijų, vis gražiai atsiliepiama apie tos parapijos klebono palankumą lietuvių, bet tikrumoje dar ligi šiol vis tesikeičiama tik mandagiais žodžiais.

Klebonas, nors ir žadėjo ke-

lis kartus, bet dar nesimėmė konkrečių žingsnių išpildyti mokyklinio amžiaus tėvų komiteto prašymą. Prieš tris mėnesius jis buvo pažadėjęs įteikti arkivyskui tėvų "Pro memoria", kur buvo nurodyti tėvų pageidavimai dėl parapijos mokykloje įvestinų reformų, norint sustiprinti lietuvių ugdymą.

Dabar visai neseniai mokykloje nutiko įvykis, kuris rodo, kad, nors ir gražiai oficialiai tekalbama apie tos parapijos klebono palankumą lietuvių, bet tikrumoje dar ligi šiol vis tesikeičiama tik mandagiais žodžiais.

Penktojoje klasėje mokytoja

vienuolė viešai sudraskė vieno mokinio tėvo rašytą mokyklai laiską, kuriame buvo pageidaujama jo sūnaus vardą rašyti ne Anthony, bet Antanas, ir pranešama, kad jo sūnus kartu su savo tėvais eina ne į anglišką pamaldą 9 val., bet į lietuvišką 11 val.

Sudraskius laiską ir įmetusi į šiukšlių dėžę vaikų akivaizdoje, ji viešai pradėjo žeminti lietuvių ir Lietuvą, o kitą dieną ji iškritikavo lietuviškus vardus, užkliudama ir už šeštadienines mokyklos pasirinkto Maironio vardo, tardama, kam pasirinkta ne kokio šventojo, nes ji nežinojo, anot jos, kas tas Maironis.

Ši seselė ir pernai dirbo toje mokykloje, bet savo širdies dar nebuvo atvėrusi; šiuo metu baigiama nustatyti, jog ji yra pakurstyta žmogaus, kuris labai yra nusistatęs prieš lietuvių akciją.

Brooklynio lietuviškoji visuomenė, ypač palietieji asmenys, ėmėsi iniciatyvos daryti atitinkamų žygių. Netrukus visa tai turi paaiškėti.

Daugelis apgailestauja, kad tokie įvykiai dedasi tokioje mokykloje, kurią visi lietuviai labai vertina, nes kitos seselės, nors svetimtautės, yra labai ko-rektiškos ir visada skaitosi su tėvų pageidavimais. O penktojoje klasėje dėstytoja, nors ir lietuvė, bet vaikams pareiškė, jog lietuvių kalbos ji mokėsi tik todėl, kad buvo verčiama, ir radusi tris lietuvių mokinius (spėjama, kad tai buvo iš ankščiau surežisuota), ji atvedė juos į klasę ir jie, visiems girdint, at-reportavo, jog jie yra blogi mokiniai todėl, kad pernai mokėsi lietuvių kalbos.

IŠ ALTS SKYRIŲ VEIKIMO

Vytauto Didžiojo minėjimas Brooklyne

Vytauto Didžiojo mirties sukaiktis minėjimu (su koncertine dalia) ALTS 1 skyrius atidarė savo žiemos veiklos sezoną. Pagrindiniais paskaitininkais buvo istorijos mokytoja M. Ulėnienė ir dr. Br. Nemickas, kurių pirmoji papasakojo apie Vytautą Didįjį, o antrasis davė labai kruopščiai paruoštą dabartinės politinės padėties apžvalgą. Vytauto Didžiojo asmenybės apibūdinimą papildė iš publikos rengėjų pakviestas J. Tysliava.

Po paskaitų į svečius kalbėjo ir vyros sveikino ALTS Centro Valdybos pirm. dr. Colney ir vicepirm. M. Gureckas.

Koncertinėje daly dainininkė Br. Jaciėvičienė, akompanuojant Aleksui Mrozinskui, padainavo keletą dainų. Dramos aktorius Vitalis Žukauskas pade-

klamavo ištrauką iš B. Sruogos "Milžino paunksmės". Minėjimą atidarė skyriaus pirm. J. Ginkus, programą vedė P. Jurgėla.

Detroit'e rengia koncertą ir prez. A. Smetonos minėjimą

Praėjusį sekmadienį įvyko ALT Sąjungos 4 skyriaus susirinkimas. Plačiau aptarta skyriaus ruošiamo koncerto reikaliai, kuris įvyks sausio mėn. 27 dieną Art Institute patalpose, dalyvaujant garsioms lietuvių meno pajėgoms. Taip pat nutarta sausio mėn. surengti a. a. prez. A. Smetonos tragiškos mirties paminėjimą. Pranešta, kad prieš porą savaitių skyriaus surengtas pobūvis moksleivijai remti davė gražaus pelno.

Susirinkimą vedė skyriaus pirmininkas J. Kripas.

GERAS KONCERTAS CLEVELANDE

Liet. Kultūros Fondo Clevelando skyriaus rengtas koncertas įvyko spalio 28 dieną. Rinktas koncertas, be jokių kitų pridedinių pramogų, nesutrukdė tiek klausytojų, kad užpildytų beveik 1400 vietų salę, tačiau salė buvo pusėtinai pripildyta tikrų augštesnio lygio muzikos meno mėgėjų, kurių, pasirodo, Clevelande bent keletas šimtų esama.

Nėra abejonės, kad daugelį koncertą traukė ir smalsumas: juk dalyvavo pirmą kartą Clevelande apsilankęs solistas baritonas Stasys Liepas ir pirmą kartą lietuvių tarpe pasirodęs Clevelando simfoninio orkestro bei Western Reserve Universiteto kvarteto violistas Vytautas Kušleika. Tačiau pačiame koncerte ir jau geriau pažįstamosios dalyvės — Juzė Kristolaitytė ir Birutė Smetonienė — suteikė lygiai malonaus pasitenkinimo. J. Kristolaitytė čia irgi pirmą pasirodė, taip sakant, pilnu po-klėliu. Didelio sugebėjimo ir talento reikalaujančiomis artojomis ji atidengė gal ka laikam, anksčiau neįsitikinusiame, "palslapti", kad turime savo tarpe puikią dainininkę. B. Smetonienė šį kartą pasirodė tik duetuose su V. Kušleika, ne solo, tačiau atliktose sonatose piano vaidmuo nei kiek ne mažiau, jei ne daugiau atsakingas, ir tai buvo atlikta pasigėrėtinau tobulai.

V. Kušleika traukė dėmesį dviem atžvilgiais: kaip menininkas, ir kaip svetimame krašte išaugęs, bet nei lietuvių vardo, nei lietuviškos kalbos neišsila-dėjęs mūsų jaunas tautietis. Ir tikrai buvo smagu įsitikinti, kad toji mūsų lautos atžala, sveti-moje žemėje išliko ir menų augstumas. Corelli ir Brahms sonatos — kūriniai, kurie reikalauja ne tik iš menininkų, bet ir iš klausytojų didesnio muzikinio išsilavinimo. Užtat priedu atliktoji "Sena prancūziška daina" neabejotinai pavergė širdis visų klausytojų, be išimties.

Stasys Liepas tikrai ilgai nepamirštamą atminimų bus palikęs ne tik malonia (ne "pritrenkiančia" savo jėga) balsu, bet ir ypatingai stropiai bei talentingai priręgtu atlikimu. Jų kiekviena frazė atrodė lyg kruopščios suvintojos rūpestingai išdailinta ir išbaigta taip, kad būtų išreikštas kiekvienas kūrinio prasmėje glūdis niuansas. Didelės reikšmės savybė St. Liepo dainavime yra jo tobulas taras, kurios dėka net ir tokioje "greitakalbėje" Sevelijos Kirpėjo kavatinėje nedingsta nei vienas žodis. Daugelis dainininkų savo mene dar galėtų laimėti, pasekdami šioje srityje St. Liepo pavyzdį. Atrodo, kad klysta tie dainininkai, kurie balso skambėjimo patogumui aukoją gerą žodžio tarimą. Daina geriausiai skamba, kai joje ir žodis skamba aiškiai, taisyklingai, suderintai su dvasia tos kalbos, kuria dainuojama.

Solistams pianu pritarė Aleksandras Kučūnas. Jis jau ne pirmą kartą tame vaidmenyje Clevelande matomas ir kiekviena kartą net ir ne specialisto akį atkreipia, kaip meistriškai jis tą atlieka. Būtų pagrindo sakyti, kad jis yra ne tik solistų palydovas, bet ir vadovas. Ir išganingas vadovas.

Taigi moraliai koncertas turėjo neabejotiną pasisekimą. Kitas klausimas — finansinė pusė. Girdėti, kad nuostolių gal nebūsi, tačiau nesitikiama, kad koncertas bus papildęs fondą. Tokiu atveju, rengėjai bus atlikę gražų darbą vietinio kultūrinio gyvenimo praturtinimo srityje, bet dar nebus daug pažengę kultūros rėmimo srityje apskritai imant.

V. R.

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Vysk. V. Brizgys atsako kun. Boreišai

Autoriaus pastaba: Manau, Dirvos skaitytojai dar atsimena šioje vietoje mano paskelbtą straipsnį "Algis eina į šeštadienio mokyklą". Ten aš tarp kit ko pastebėjau, kad Detroito lietuvių parapijėje mokykloje, kur dabar ta šeštadienio mokykla įsikūre, nieko nėra lietuviška. Ant sienų kaba kryžiai ir dideli šukiai, kad reikia būti geru kataliku, bet niekur nėra žodelio, kad reiktų būti ir geru lietuviu.

Atrodo, kad tos mano bešališkos ir nekalios pastabos labai nepatiko šv. Antano parapijos klebonui Boreišui, nes jis spalio 21 d. per pamokslą mėgino mano pastabas "atitaisinėti" pabrėždamas, kad "kryžius buvo ir pasilik" ir nedviprasmiškai duodamas parapijiečiams suprasti, kad aš siūlau jį pašalinti. Tačiau jis visai nežino apie tai, ką aš straipsnyje išskėliau, būtent, apie lietuviškos mokyklos sulietuvinimą arba, teisingiau sakant, atlietuvinimą. Jo žodžiais, dabartinė tvarka buvusi įvesta su vyskupo žinia.

Greičiausiai aš į jo pamokslą būčiau visai nereagavęs, jei gerbiamas pamokslininkas nebūtų savo pamokslą užbaigęs šiais žodžiais: "Kas suprato, supras. Paskaitykite Alanto straipsnį Dirvoje..."

Simtanošimtinis lietuvis Jonas Pakrantis grįžo iš bažnyčios truputį susijaudinęs. Pamokslininkas jį išbarė už tuos įspūdius, kuriuos jis patyrė lietuvių šeštadienio mokykloje. Jis labai gerai atsimena, kad, lankydamas mokyklą Lietuvoje, jis matydavo ant sienos kabantį kryžių, bet šalia kabėjo ir Lietuvos Vytis ir mūsų veikėjų bei šv. Kazimiero paveikslai. Savaimie suprantama, kad jam kilo klausimas: kodėl Lietuvoje buvo galima suderinti tikėjimą su lietuvių, o čia ne? Juo labiau, kad iš bažnyčios autoritetų jis ne kartą buvo girdėjęs ir skaitęs, kad tikėjimas nieku būdu negali prieštarauti tautiškumui. Priešingai, pati Bažnyčia skatina tikybinius išgyvenimus, noutaikas ir bažnytinių papročių apipavidalinti tautinėmis formomis. Kodėl to negali ir nesisten-gia padaryti mūsų bažnyčios Amerikoje?

Abejonių blaškomas, Pakrantis atsiminė senesni skaites Ai-

duose vysk. V. Brizgio straipsnių "Tautinių kultūros vertybių vieta savose bažnyčiose". Jis susirado šių metų rugsėjo mėn. septintą Aidų numerį ir dar kartą atsidėjęs perskaitė to katalikų Bažnyčios autoriteto atitinkamais kanonais pagrįstą straipsnį, kuris išblaškė visas jo abejones. Pakrančio nuomone, tą straipsnį turėtų labai atidžiai pastudijuoti visi Amerikos lietuvių parapijų bei lietuviškų mokyklų vadovai. Gaila, kad dėl vietos stokos čia jo viso negalima perspausdinti, bet Pakrančiui ypatingai krito į akis šios vietos:

Neliesdami kitų gyvenimo sričių, čia bandysime paaiškinti, kaip dera visiems žiūrėti į savo kalbą, savas tautinės religinės kultūros vertybes savose maldos namuose...

Mūsų Bažnyčia ne pripuolamai, o kaip tokia yra tautinių kultūrų ir gražių papročių globėja. Jos globoje iki šiai dienai išliko ne tik kitokie tautinių kultūrų paminklai, bet netgi nugalėtų stabmeldiškių religijų dievų statulos, šventyklos ir kiti įvairūs antų kultūros paminklai...

Kurie 1950 m. Iankė Romoje misijų parodą, visi buvo nustebinti dviejų dalykų: Tolumųjų Rytų tautų meno turtingumu ir gražių būdingumu ir Bažnyčios plačiaširdiškumu bei plačiaregiškumu. Bažnyčios kompetencijai priklausančiose srityse: liturgijoje, bažnytiniame mene palikta plačiausia laisvė reikšti tautinėms kultūroms. Viskas — ir bažnyčių statyba, ir liturginiai reikmenys, ir visi meno kūriniai, net Jėzaus, Marijos, angelų vaizdavimas — viskas leidžiama kiekvienai tautai savu stiliumi, savu skoniu...

Vienas iš būdingų mūsų Bažnyčios atsižvelgimų į tikinčiųjų tautinius jausmus, į žmonių psichiką yra savo kalbos parapijos ir bažnyčios... Bažnyčia, visada buvusi ir būdama kultūrų globėja, niekad nepatirė skirtingų kultūrų naikinimų... Tiesa, kartais tendencijos apginti kurią kalbą ar kitokius savus patirėjimus bažnyčioje neranda laukiamo atgarsio ar pritarimo Bažnyčios vadovybėje, jei tos tendencijos kyla ne iš religinio, o vien tik iš politinio pagrindo. Tačiau kada teisingų tendencijų atveju dvasininkai atstoją ne tikinčiųjų, o valstybės — visų viendodiosios — pusėje, tada jie neatitinka Bažnyčios minties ir dvasios...

Todėl nebūtų nieko netinkamo, jei lietuvių maldos namuose rastų sau vietos pavaizdavimai Lietuvos krikšč...

to, brevijoriuje minimo šv. Kazimiero stebuklo lietuviams mūšyje su maskoliais, Kražių skerdynių, kovų už lietuvišką maldaknygę, Lietuvos tikinčiųjų kančios Rusijos ir Vokietijos kacetuose... lietuvių kovos už lietuvišką maldaknygę, Lietuvos tikinčiųjų kančios Rusijos ir Vokietijos kacetuose... lietuvių kovos už lietuvišką maldaknygę, Lietuvos tikinčiųjų kančios Rusijos ir Vokietijos kacetuose...

Jei sakoma, kad svetimos kalbos išmokyti yra turtas, tai juo didesnis turtas yra sava kalba. O mūsų lietuviškoji kalba yra garbinga savo senumu, labai turtinga savo žodžių ir išreiškimų gausumu, yra viena iš skambiausių kalbų...

Autorius baigia savo išsamų straipsnį šiais žodžiais:

Kur pasaulyje kiek mūsų bebūtų, kur tik turime savas lietuviškas parapijas ir bažnyčias, savas lietuviškas mokyklas, lietuviškus vienuolynus, visur supraskime ir įvertinkime Bažnyčios motiniškos širdies teikiama privilegiją ir skirkime jose sava lietuviškai kalbai, sava religinei dvasiai, savoms religinėms praktikoms ir savoms religiniams papročiams tą vietą, kurio jiems leidžia pati visų mūsų motina Katalikų Bažnyčia.

Tikrai, jei šiandien Amerikos lietuvių parapijose mokyklose, o daug kur ir bažnyčiose, ne viskas tvarkoje žiūrėti į reikalą lietuviškos požiūriu, tai yra milžiniška praleista ir neišnaudota proga. Bažnyčios ir mokyklos buvo statomos už lietuviškus pinigų ne kam kitam, o lietuvių bei palaikyti ir sudaryti sąlygas lietuviui melstis savo gimtąją kalbą, o vis dėlto proga buvo praleista, ir tos institucijos daug kur virto amerikizmo židiniais.

Lietuviškai galvojančio lietuvių neitinkams jokie pamokslai iš ambono, kad viskas esą tvarkoje, kad tremtiniai be reikalo kelia triukšmą, kad jie, lietuvių vardu, nori iš mokyklos išvyti kryžių. Niekas kryžiaus nenori išvyti: tepasilieka ten, kur jis yra, bet, jei mes sakome esą lietuvių, tai būkime lošiški iki galo: šalia kryžiaus

Septini šimtai metų, o ne penki!

Karaliaus Mindaugo jubiliejiniais metams baigiantis

Jau baigiasi 1951 metai. Su jais praėina proga tinkamai paminėti Lietuvos krikšto ir Lietuvos karaliaus Mindaugo vainikavimo 700 metų sukaktį. Ar likusieji du mėnesiai bus tam išnaudoti?

Prieš metus laiko bene Kunigų Vienybės iškeltas reikalas tą nepaprastą jubiliejų paminėti koplačiausiai, rado nemažą atgarsį. Tuo reikalo parašyta daug straipsnių, bet pažadėtos monografijos ligšiol nesusilaukta. Nei apie užsakytus istorinius paveikslus nieko negirdėti. Tik dail. Tamošaitienės išaustame kilime karaliaus Mindaugo žmona Morta, priimanti krikštą, išvydo dienos šviesą.

Ne šio rašinio tikslas ką nors kaltinti. Mūsų istorikai ir dailininkai irgi žmonės, ne lengvai kovoją dėl kasdieninės duonos, pagaliau ir laiko permaža, ir istorinės medžiagos trūksta. Norisi tik nurodyti, kad, vis dėlto, mes sunkiai įvelgiame Lietuvą iš 700 metų perspektyvos, neišnaudojame didelės progos žilosios Lietuvos istoriją apvalyti nuo laiko dulkių, nuo svetimų

pakabinkime kokį nors ir lietuviškos ženkla, šalia šukio: būk geras katalikas!, pakabinkime šukį: būk geras lietuvis! Kas nuo to nukentės, gerbiame? Niekas. O laimėti tuo galima daug.

Augščiau pacituoti mūsų bažnyčios autoriteto žodžiai pakankamai iškalbingai ir įtikinančiai patvirtina tą nuomonę, kad tikėjimas negali prieštarauti ir juo labiau neigti tautybes. Kiekviena tauta turi teisės išpažinti tikėjimą savo kalba, savo menu ir savo papročiais. Tikėjimas turėtų būti lietuviškos ištikimas palaikytojas, o ne žlugdytojas. Tie, kurie pavartoja tikėjimą lietuvių žlugdyti, negali susilaikyti nei mūsų pasitikėjimo nei juo labiau mūsų pagarbos. Galimas dalykas, kad tai kartais atsitinka ne iš blogos valios, gal tai daroma iš reikalo nesupratimo arba įsitenėjusios tvarkos, bet tai dar nereikia, kad apie tuos dalykus nereikėtų kalbėti ir nesistengti jų taisyti.

pažiūrą voratinklio, arba iš viso gyvendami sunkius Lietuvos "menkystės" laikus, patys abejingai žiūrime į mūsų didžiąją praeitį ir be prasmės giedame "... Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia".

Bostone, New Yorke ir kitose Amerikos lietuvių kolonijose įvykę to jubilėjaus minėjimai buvo gana įspūdingi. Dar daug didelių kolonijų turi laiko iki Kalėdų tą jubiliejų dar įspūdingiau paminėti. Ypač Chicago lietuvių kolonija turėtų tai padaryti, kad tai matytų ir išorė, kad nuskambėtų pasaulyje.

Smulkesnių istorinių davinų apie Lietuvą prieš 700 metų stoka negali mus stabdyti nuo Lietuvos karaliaus Mindaugo krikšto minėjimo "perdidelio" įspūtimo. Antai Paryžius šventė savo 2000 metų jubiliejų tik istorikų atsiradimo datą žinodamas. Ir nebijokime karaliaus Mindaugo figūrą užtemdyti mūsų istorijos didžiausią asmenybę Vytautą Didįjį. Juk Mindaugas yra Didžiosios Lietuvos valstybės kūrėjas anais sunkiais laikais, kūręs ir stiprinęs jį kovų su vokiečių ordenu ugnyje, mongolų įsiveržimo Lietuvon ir Europos pavojaus akivaizdoje. Durbės ir Saulės laimėti mūsųai pagaliau, jei Jadvyga gali būti taigi visų aiškių karalių, taigi visų aiškių vieningumo simboliu.

Mes pertvartai įsikibę vėlesnės Lietuvos apskriktijimo datos — 1387 m., kada Jogaila ir Vytautas Didysis prievarta krikštavo lietuvių; tuo mes esame paveikti lenkų, kurie dedasi Lietuvos krikštytojais esą, tuo besididžiuoja, lietuviams "pagonių" vardą primetę, net karalienę Jadvygą, Jogailos žmoną, šventąją įteisinanti pasirę. Net iš mūsų šviesuolių tūlims atrodo, kad kitaip ir būti negali, kad Lietuva yra krikščioniška ne nuo 1251 metų, bet nuo 1387 m. Jie, galbūt, galvoja, jog visos kitos tautos, kurios didžiuojasi savo krikščionybe nuo IX-X-XI šimtmečių, yra tikrai tada staita su visais savo žmonėmis krikščionimis pasidare. Jie užmerkia akis prieš Viduramžių tradiciją, kad tautos ir valstybės buvo skaitomos krikščionių tau-

tų ir valstybių šeimoje, jeigu jų vadai ar valdovai buvo priėmę krikščionybę. Juk kaip kituose kraštuose, valdovams apsikrikštijus, žmonės dar šimtmečiais garbino savo senus dievus, taip ir Lietuvoje, net ilgai po kartinio 1387 m. krikštijimo, dar ilgai lietuvių laikėsi savo senų dievų kulto.

Taigi, kartą ir mes nebūkime tokie kuklūs. Kritiškai peržiūrėkime savo istoriją ir padarykime reikalingas ir teisingas pataisas. Į Lietuvą krikščionybė atėjo nuo 1251 metų, taigi jau 700 metų, bet ne nuo 1387 m.! Tai turime patys įsisauginti ir drąsiai visam pasauliui skelbti, nuosekliai stengtis visų tautų enciklopedijas ta prasme taisyti. Ta prasme turime ir tą 700 metų sukaktį minėti. Nepasitenkinkime vien tik pamaldomis ir paprastomis akademijomis. Ir tą nepaprastą jubiliejų įamžinkime įvairiais paminklais bažnyčiose ir už jų ribų. Yra gi vietų, kur galima prikalti atitinkamas paminklines lentas ir pastatyti Mindaugo biustus (pav. laisvoji vietoj Clevelando lietuvių tautiniam darželyje, vietoje numatyto Maironio, kad iš čia būtų matoma 700 metų kultūros Lietuva, o ne vien 100 metų. Pagaliau, jei Jadvyga gali būti kandidata į Lenkijos šventąsias, vičius (violončelę). Kvartetas kodėl Mindaugas negali būti Lietuvos šventuoju? Galime būti ir koncertą.

daugiau ar mažiau tikintieji, bet negalime mažinti krikščionybės reikšmės žmonijos civilizacijai ir kultūrai. Tinkamas karaliaus Mindaugo paminėjimas ir pagerbimas yra visų lietuvių garbės reikalas. Ed. Karmėnas

CHICAGOS SLA RENGIA KONCERTĄ

134 (moterų) ir 322 kuopos Chicagoje rengia įdomų vakarą lapkričio 4 dieną Sokol svetainėje, 2345 S. Kedzie Ave. Pradžią 4 val. po pietų.

Dalyvaus J. Kazėno vyrų oktetas iš Clevelando.

Muzikų Petro Sarpaliaus ir Stasio Kalvaičio dar neperseniai suorganizuotas orkestras šioje programoje pirmą sykį pasirodys pilnumoje. Dalyvaus taip pat ir Simo Vėlbasio vadovaujami baletų šokėjai.

PAGALIAU TURIME KVARTETĄ

Chicagoje susidarė styginis kvartetas, kurio nariai yra naujo koncertinio orkestro "Atžala" dalyviai.

Styginį kvartetą sudaro labai žymios mūsų muzikų pajėgos: Alfonsas Paukštys (I smuikas), komp. Vytautas Jančys (II smuikas), komp. P. Sarpalius (viola) ir komp. Arturas Jakakandiate į Lenkijos šventąsias, vičius (violončelę). Kvartetas jau repetuoja J. Haydno stygtuvos šventuoju? Galime būti ir koncertą.

NAUJIENA LITERATŪROS MĖGĖJAMS!

JAU ATSPAUSDINTA IR PARDUODAMA POEZIJOS

ANTOLOGIJA

Ž E M Ė

ŽEMĖJE telpa brandžiausia kūryba: Juozo KEKŠTO, Kazio BRADŪNO, Alfonso NYKOS-NILIUNO, Vytauto MACERNIO ir Henriko NAGIO.

Antologiją redagavo KAZYS BRADŪNAS, o studijinį įvadą parašė JUOZAS GIRNIUS.

ŽEMĖ išleido "LIETUVIŲ DIENOS" — 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Knyga turi 200 pusl., iliustruota ir atspausdinta dviem spalvomis. Kaina \$4.00. Ją galima įsigyti pas visus "Lietuvių Dienų" atstovus. Clevelandiečiai gali įsigyti ir Dirvos redakcijoje.

vyksim pas direktorių. —

— Jūsų žinioje visur, kur tik jūs randate patogiau. —

Kasininkė restorane užsakinėjo užkandžius, nepamiršo ir stipresnio. Tuo tarpu Ankudinas degtinės parduotuvėje nusipirko bonką skaidriosios, žinodamas, kad Justinas su kaimynais visada vieną kitą išmeta. Mergaitė išėjo su užkandžių rūšiliu.

Ankudinas jau laukė ant šaligatvio. Kasininkė pakėlė ranką ir sustabdė pravažiuojančią mašiną. Mandagus šoferis atidarė duris ir šmaikšti kaip vijurkas mergaitė jau sėdėjo mašinos kamputyje. Ankudinas nesusivokė, kas daryti, ir paliko bestovįs.

— Sėsk, važiuojam prisivaikščiojai kaimė! —

Net dvilnkas Ankudinas įsiritė į mašiną.

— Į ažuolyną! —

Mašina sužgė ir pasileido miesto gatvėmis.

— Tai kaip patinka Kaunas? Ar pirmąsyk?

— Pirmą, pirmą, kur čia kaimo žmogus važinėsi, išlaidos.

— Kai pagyvensi mieste, nusibos ir žiūrėk kaip norėsi nors dienai ištrukti į kaimą. Aš labai mėgstu gamtą.

Ankudinas norėjo užmegzti kalbą, bet jam nesisekė

— Kelias pasibaigė, turim lipiti.

— Užsižiopsojau, atsiprašau, tai kaimo keltas.

Mergaitė išlipdama paskutinę, šoferiui įdavė penkinę ir tas apsigrįžęs nuvažiavo. Čiuplūtė, dar atrodo visai jauna mergaitė, pasilikus su tipingu Lietuvos kaimo rusu, tarpe šimtamečių ažuolų, sudarė savotišką vaizdą.

— Eikime giliau. Čia tuojau pamatysim Petrašiūnus, Pažaislį ir Nemuną. Ech toji žavingoji Kauno apylinkių gamta, ji rodos, iš numirusių žmogų prikeltų!

— Panelyt, tai mūsų Zarazai, nuo Utenos plentui važiuojant.

Ankudiną sužadino jo gimtosios apylinkės vaizdas.

— Čia saugu ir ramu. Gamta prieš mus. Galim sėstis, pasilsėti ir užkandžiaut.

Ant baltos staltėsėlės atsirado visokių užkandžių. Traukdama iš rankinuko pusbonkį skaidriosios, mergaitė nedrąsiai šnekojo.

— Žinodama mūsų kaimo vaishin-gumą, man būtų gėda, kad prie užkandžių neturėčiau nieko stipresnio. Po vieno kito stikliuko ir kalba geriau mezgas, žmonės nuoširdesni. Tik žinoma, turi būti su saiku.

— Aš galiu prisidėti su unguriais. Juos labai mėgsta gaudyti Justinas, na, žinoma, ir valgyt. Jų turiu štai dėžę, pakaks, prašau valgyt.

Iš viso aš visas žuvis mėgstu, o ypatingai ungurius. Na, tai į sveika-

tą!

— Į sveikatą ir laimę, o ypatingai už jūsų gerą širdį!

Mergaitė tik priglaudė lūpas ir negėrė. Ankudinas išmetė iki dugno.

— Tai, kodėl gi panelė neišgėrei? Man vienam nesmagu!

— Pirmoji visada sunkiau, aciū, išgersiu.

Ankudinas ėmėsi šeimnininkauti ir rūpintis, kad ir jo kasninė išgertų. Užkandžiai skanūs, abu godžiai valgė ir gurkšnojo. Besivaishindami ir besnekučiudami nepajuto, kai jau vieną pusbonkį ištuštino. Ankudino kakta, kaklas paraudonavo. Kaktą nubėrė sidabriniai prakaito lašai. Galva buvo sunkesnė, liežuvis miklesnis...

— Gerėm kaimietiškos, dabar pabandyms miesčioniškos. Mes čia jį Kaune vadinam krupniku, prašau!

— Tikrai malonus, bet kaimė kalba, kad jis labai greit nuo kojų nuverčia.

— Tai tik ponios, taip juokauja, ką čia vyrams! Už jūsų naują miesčionišką gyvenimą!

— Pakaks panele! Jau akys ne taip gerai šviečia, nerasiu ir Justino namų.

— O, jūs man užriškite akis, ir aš į savo namus visada nueisiu.

— Na, tai už jūsų žydinčią jaunystę!

— Jei už mano, tai išgersim "bruderšaftą".

— E, e, e, tokio gėrimo tai dar neteko gerti, baikim geriau krupniką, įvairūs gėrimai tuojau atima protą.

— "Bruderšaftas", tai ne gėrimas, o tik nuoširdus būdas išgertam gėrimui nugurkti. Viliojantis žestas, draugystė ir neužmirštama subuvimo valanda, — kada nors ateity prisiminti.

Naujam miestiečiui nuoširdi globėja tuojau parodė, kas tai yra "bruderšaftas" ir, galop, Ankudinas nei nepajuto, kai švelnus moteriškas veidelis įkniubo į jo šurkščią barzdą ir jos karštos lūpos greit susieškojo ūsais užkritusias, surambėjusias jo lūpas. "Tai antrą syk gyvenime", pagalvojo Ankudinas, vis karščiau spausdamas mergaitę prie savęs, "tik skirtumas tas, kad Tatjana būčiuojama spyrysi, o čia abu sutartinai paskendo meilės ugnyje..."

Saulė jau buvo gerokai pakilus. Ankudinas ramiai sau miegojo. Įkrios musės lindo į lūpas ir ausis, bet neprižadino. Greitasis traukinys išlindęs iš tunelio taip smarkiai sušvilpė, kad Andikudinas, kaip spyruoklės mestas, pašoko.

— Kokie čia galai? Rytas ar vakaras?

Ilgai negalėjo susivokti, kaip ir kas galėjo įvykti. Galop galvą linguodamas panosėje sumurmėjo.

— Maskolis buvo, juo ir paliks. Prisilakiau kaip šiaučius. Mergaitė ma-

tyt nesusivaldė, paliko. Ir kaip nepaliks, juk įstaiga, darbo neatidėsi. Ach, toji paskutinė čerka visai mane pri-trenkė. Tiek to, bet kad toji galva, kaip molio prikrėsta. Sakyt, ar nesa-kyt Justinui. Pradžioj tylėsiu. Žiūrė-siu, ką sakys mergaitė. Patys velniai dabar težino kaip pasibaigė su ta gera mergaite... O kas, jei aš nueinu į banką ir mergaitė, kaip vanagas šoksta man, visų akivaizdoje draskyti akis. Dar, ko gero, gali ir pas prokurorą pakviesti...

Ankudinas bestoviniuodamas prie ažuolo visai nekaltai judino po barzda maišelį su pinigais. Apiskrapstė, nusipurtė ir patraukė miesto pusėn. Blankios mintys kvaršino Ankudino galvą. Jis galvojo gal iš viso nebeit pas Justina, o tiesiai grįst į namus. Vistiek, besiklausinėdamas, atsidūrė prie banko durų. Išpainiojo tarp žmonių ir atsidūrė didelėje, jaukioje banko salėje. Visos banko tarnautojos jam buvo panašios į jo globėją. Sukaupė visas jėgas ir priėjęs prie artimo langelio paklausė:

— Aš mat pas Justina, ar negalėčiau jį pamatyti?

Tarnautojai žinojo, kad jų direktorius mieliai sutinka savo kaimynus ir iš viso kaimo žmones. Atidarė duris ir Ankudiną nuvedė į kabinetą.

(Bus daugiau)

NUOMONĖS

Padėka J. Bačiūnui

Pažinau J. Bačiūną jo ūkyje, tautininkų suvažiavimo metu. Man paliko gilus, nuoširdus lietuvių patrioto įspūdis. Dabar paskaičius jo straipsnį „Dirvoje“ „Iš šalies žiūrėti“, beveik ašaros bėgo iš akių ir pagalvojau, kad dar turim gyventi ir mokytis tokio kilnumo, kuris atsispindi tose mintyse.

Mano giliausia padėka J. Bačiūnui.

V. T., Detroit, Mich.

SLA ir Lietuva...

Kolega J. Tysliava klausia, ar V. Rasteno straipsnyje „Dirvos 43 nr. norėta pasakyti, jog ir Lietuvoje buvę atsiradę visokių negerovių dėl to, kad daugiau kaip 10 metų ten Tautininkų Sąjunga išbuvusi valdžioje? Mat, aname straipsnyje buvo paminėta, jog Philadelphiajioje susirinkę SLA veikėjai pasisakė prieš ilgą pastovumą SLA vadovybės sudėtyje...

Žinoma, tame straipsnyje nieko nenorėta pasakyti apie Lietuvą, kadangi buvo kalba apie SLA organizaciją, o ne apie Lie-

tuvos valdžią. Bet, jeigu kam įdomu, tai galima pasakyti, kad mano nuomone, ir Lietuvoje, lygiai organizacijose, lygiai valdžioje, per ilgą to paties sąstato vadovybės užsibūvimą daugeliu atvejų nebuvo geras reiškinys ir dėl to, be abejo, atsiradavo negerovių, kurioms šalinti vienas iš būdų būdavo ir vartojamas (gal per retai...) asmenų pakeitimas. Tos nuomonės yra ir SLA daugelis veikėjų — kad bent dalį vadovybėje esančių asmenų reiktų pakeisti.

V. R., Cleveland, O.

Kas senesnis?

Pagal J. Tysliavą, tai „jauno Laukaičio pakeitimas senu Gegužiu“ būtų negeras SLA atšviežinimas.

Aš nemačiau nei vieno jų metriku, bet mačiau seimuose, kad kai Gegužis stoja kalbėti, tai visas seimas atjaunėja. Nors Dirva ir pranešė, kad Gegužis nenori kandidatuoti, vistiek nominacijose balsuosiu už jį ir kitus kalbėtojus. Balsuokime visi, kai matys, kad daug narių jo nori, tai ir sutiks.

M. M., Cleveland, O.

MONUMENTALUS VEIKALAS

Latvju Enciklopedija. (Latvian Encyclopedia). Redaktors Arveds Švabe. Apdars Tris Zvaigznes. Stockholm, 1949-51.

Redaguojamas buv. Latvių Enciklopedijos (užbaigtos leisti vokiečių okupacijos metu) redaktoriaus prof. Švabės, šis monumentalus veikalas tikrai vertas kiekvieno latvio tremtinio pasididžiavimo ir lietuvių tremtinio pasiryžimo neatsilikti. Enciklopedija leidžiama Latvių Tautos Fondo, esančio Švedijoje, bendradarbiaujant laisvąjame pasaulyje esantiems latvių mokslininkams. Leidinio iki šiol pasirodė 10 sąsiuvinų, iš viso sudarantių 960 psl. ir apimančių žodžius A — Kandis (berods, šiuo metu išeina ir 11-asis sąsiuvinys).

Leidinyje leidžiamas, panašiai kaip Lietuviškoji Enciklopedija, sąsiuviniais ir kainuoja po dol. 1.75. Numatoma apie 40 sąsiuvinų. Per metus jų pasirodo po 4-5. Leidinio išvaizda gali būti

pavyzdžiui kiekvienos enciklopedijos leidėjui: geras popierius, gražiai ir turtingai iliustruota, sistematiškai ir su skoniu redaguojama. Veikalo apimtis plati: istorija, (vienoje nuotraukoje matyti ir mūsų atstovai, besitarianti Pabaltijo santarvės klausimu, Vyta. Vileišis ir min. (Urbšys), geografinė, etnografinė (su tautinių raštų braižiniais), ūkis, politika, žymiųjų žmonių biografijos; vertingų meninių kūrinių nuotraukos, ir daug kitų paminingų informacijų. Aprašomi ir tokie nesenos praeities įvykiai, kaip Pabaltijo universitetas Hamburge ir pabaltiečių bendradarbiavimas Vokietijoje.

Latvių Enciklopedija imponuojantis ir reikalingas leidinys. Jis paliudija latvių kūrybingumą ir organizaciją tremtyje. Jis gali būti ir musiekiams pavyzdžiu, kokių rezultatų galima pasiekti, pasiryžus, susiorganizuojus ir ėmusis darbo.

Vyta. Kavolis

CLEVELANDO MIESTO TEISMO TEISEJŲ



Balsuokit už... Joseph

STEARNS

DABARTINĖ POLICIJOS VYRIAUSI PROSEKIUTORIŲ Gabus, sąžiningas, tiesus ir drąsus STEARNS FOR JUDGE COMMITTEE, Louis Janik, Sec'y.

IŠRINKIT

John Phil. McMAHON

22 apyl. Councilmanu Drąsus kovotojas prieš kenkėjus!

LIETUVOS OPEROS PRISIMINIMAI CHICAGOJE

Didžioji muzikos šventė, kurią ruošia Margutis gruodžio 16 d. Chicago Muzikos Rūmuose — Orchestra Hall — 216 S. Michigan Ave. — yra pavadinta „Lietuvos Operos Prisiminimai“. Tą reikią, kad tos šventės programa bus beveik išimtinai operinė. Programai atlikti iš kitur atvyksta dvi mūsų buvusios operos žvaigždės: Anna Kaskas ir Ipolitas Nauragis.

Anna Kaskas pasiekusi savo meno srityje tokių didelių laimėjimų, bus šiam Lietuvos Operos Prisiminimų koncerte lyg garbės dalyvė. Ji padainuos visą eilę mėgiamų operos arijų, pritariant Chicago Simfonijos orkestrui 70 asmenų sastato.

Ipolitas Nauragis daugelio dar tebėra atmenamas, kaip įspūdingas Borisas Godunovas ar Mefistofelis, arba kaip karžygiškos rimties pilnas Radvila Perkūnas, arba kaip komiškas Don Basilio. Nauragis be kitų dalykų dar ruošiasi atlikti gražų karaliaus Pilypo monologą iš Verdi operos „Don Carlos“, o taip pat ir turiningą, dar niekur negirdėtą Vlado Jakubėno dainą, Simfonijos orkestro pritariant.

Gražus būrys solistų iš Chicago ir jos apylinkių užpildys kiti programos dain. Izabelė Motiekaitienė ir Alė Kalvaitytė — padainuos duetą iš Aidos. Duetą iš Carmen operos, („Motulė

aš regiu ir apie gimtąją aš svajoju...“) dainuos solistai Prudencija Bičkienė ir Stasys Baranauskas. Operos koncerto programoj yra numatyta net ištisa scena iš Fausto operos. „Sodo scena“ yra viena gražiausių tos operos dalių. Margaritos partiją atliks Pr. Bičkienė, Fausto — Stasys Baranauskas, Mefisto — Ip. Nauragis ir Martos — Sofija Adomaitienė.

Programoje bus dar du operinės muzikos kūriniai: vienas iš — Verdi operos „Likimo Galia“; antrasis — Beethoveno uvertiūra iš operos „Fidelio“ — Jos pasirinktos dėlto, kad šalia muzikinių vertybių šiuose dviejose kūriniuose glūdi dar ir gili simbolinė reikšmė. „Likimo Galia“ Verdi vaizduoja žiaurią likimo įtaką žmogaus gyvenime, o Beethoveno uvertiūra iškelia išsivadavimą iš despoto vergijos ir baigiama džiaugsmingu himnu žmogaus laisvės. Šiuos abu kūrinius atliks Chicago Simfoninis Orkestras — kurį diriguos Aleksandras Kučiūnas.

Susidomėjimas šia nepaprastu muzikos švente, kuri savo turiniu ir savo jėgomis, yra pirmoji Amerikos lietuvių gyvenime — yra nepaprastai didelis ne tik Chicagoje, bet ir jos apylinkėse.

V. M.

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAIŠRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, krepkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaizavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

LIETUVIŲ INTELIGENTA geriausiai patenkina SMITH — CORONA portatyvi rašomoji mašinėlė. Modelis SILENT įgalina turėti vieną mašinėlę PILNĄ amerikonišką raidyną ir VISUS lietuviškus ženklus.

V. Bartkus — Smith — Corona įgaliotas prekybininkas.
712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio
Tel. LI 1-6716 43

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Išpardavimas!

„LOOMCRAFT“

PUSDROBĖS

NAKTINIAI

\$1.00



Dydžiai
36 iki 44

Loomcraft naktiniai garsūs tuo, kad ilgiau dėsi... o dabar pigesni. Keturių palykimo, tad lengvai prietaikomi. Augstos kokybės medvilnė, su švelniais apvadais. Labai patogūs ir dailūs peteliai. Tik balti.

Dydžiai 46 iki 52 1.19

Užsakoma paštu ir telefonu, šaukiti CHerry 1-3000

Basement Lingerie Department



Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Pats didžiausias ir turtingiausias savo rinkiniais muziejus — Metropolitan Museum of Art, įsteigtas 1870 m. ir rinkinių gausumu laikomas net didžiausiu visame vakarų pusrutulyje. Jo rinkiniai liečia 5000 metų laikotarpį. Minėtini šie skirčiai — Europos meno tapybiniai šedevrai — per 3000 paveikslų, grafikos ir kt. Jų tarpe du Rafaelio, 30 Rembrandto paveikslų. Toliau seka Amerikos menas ir Rytai) skirčiai, Rytų Menas (Art. Rytai ir Tol. Rytai — šių pastarųjų rinkinių yra 30,000), tus Senojo Meno (Egiptas, Graikija — Roma, senoviniai Art. Amerikos kambariai, labai pla-

Bažnytinis Menas, Dekoratyvinis Menas, Ginklai ir Šarvai, Muzikos instrumentų, Tekstilės skirčiai. Šalia muziejų New Yorkas gali pasigirti ir savo bibliotekomis. Labiausiai verta dėmesio — New York Public Library, yra viena iš trijų didžiausių Jungt. Valstybėse, šalia Washingtono Kongreso ir Harvardo bibliotekos. New Yorko biblioteka įsteigta 1895 m. Ją pačioje miesto širdy kasdien apanko tarp 8-10,000 lankytojų. Reference sk. turi per 3,300,000 knygų ir per 1,250,000 skaitytojų per metus. Per 1949 m. biblioteka su visais savo skyriais mieste (jų daugiau 60) skaitytojams naudotis namie išdalino 9,191,595 knygas. Bibliotekos tarnautojų skaičius — apie 1500.

Viena patraukliausių miesto vietų — Rockefeller Center, didžiausias privatus pobūdžio pramoninis centras. Jis telpa 15 pastatų, kurių kai kurie savo aukščių pirmąją New Yorke (RCA pastatas — 850 p.). Šiame Centre kasdien dirba 32,000 žmonių ir jį aplanko 128,000. Ten esamose įstaigose — biurose atstovaujamos 1100 bendrovių. Radio City Music Hall su filmų ir varietė spektakliais laikomas didžiausiu pasaulyje teatrų — turi 6200 sėdimų vietų. Visi pastatai su teatrais, restoranais, įstaigomis savo įrengimais, kaip sakoma, atstovauja paskutinįjį technikos žodį.

Laisvės Statula, kurią daug kas matė įplaukdamas į New Yorko uostą, visiems atvykėliams iš Europos simbolizuoja demokratinio krašto laisvę ir saugumą. Ji iškilus nuo vandens paviršiaus 305 pėdos. Jos autorius — prancūzas, alzasietis Frederic A. Bartholdi. Įdomi šios statulos istorija — skulptoriui nutarus ją pastatyti New Yorko uoste, 180 miestų Prancūzijoje sudarė komitetus ir surinko paminklo statybai 250,000 dol. Modelis skulptoriui buvo jo motina. Darbas buvo pradėtas 1874 m. ir baigtas 1884 m. Statula sukruta į 220 dėžių Ameriką pasiekė 1885 m. Ji kaštavo 250,000 ir patys pamatai — tiek pat. Jos svoris — 225 tonos. Statulos galvoje gali tilpti 30 žmonių. Aukštis — 151,1 pėda, vienos rankos ilgis — 16,5 p., piršto — 8 p.

Washingtonas — krašto sostinė. Tai politinis JAV ir šiuo metu viso laisvojo pasaulio centras ir vienas pačių gražiausių Amerikos miestų. Tai drauge miestas, kur neraišme dangorėžių ir kur daug panašumo į Europos miestus. Miestas užima 70 kv. mylias ir jis įeina į Columbia srities (district) ribas. Gyventojų skaičiaus augimas žymus — pagal 1950 m. surašymą čia gyventojų rasta 792,234, prieš dešimtmetį jų buvo tik 663,091. Gyventojų skaičių didina kariuomenės daliniai pvz., 1948 m. jų mieste buvo 31,000. Vietą Washingtonui,

kaip krašto federalinės valdžios būstinei, parinko prez. Washingtonas 1790 m. Suplanuoti sostinei prezidentas pakvietė prancūzų inž. Pierre Charles L'Enfant. Jis buvo sudaręs didingą miesto statybos planą su 100 pėdų pločio gatvėmis. Architektui prievartos keliu sugriovus kai kuriuos jo planui kliudančius namus prez. Washingtonas įsikišo ir jis buvo atleistas.

1793 m. padėtas kertinis akmuo Kapitolio pastatui, 1800 m., prez. J. Adams iš Philadelphiajos perkėlė sostinę į Washingtoną.

Ligisli miestas ypatingai savo pastatais patraukia daug lankytojų — kasmet jų atsilanko per pusantro milijono, vieni prekybiniais reikalais, kiti lanko kongreso sesijas, suvažiavimus ar leidžia atostogas. Geriausias metas lankyti Washingtoną vėsią rudenį ir ypač balandžio — gegužės mėn. kai visu puošniumu sužydi čia pagarsėję vyšnių medžiai.

Miesto išvaizda patraukia savo neo-klasikinę graikų-romėnų įtakos architektūrą su kai kuriu modernizmo priemaisom. Išstos alėjos ir gatvės nusėtos tokiais pastatais su kolonomis, pradedant Kapitolium ir baigiant įvairiais muziejais bei valdžios rūmais. Jau vien dėlto tarp jų pastatų atsivėrus europietis dažnai savęs klausia — negi čia Amerika? Susipažinkime kiek su žymesniais pastatais, muziejais ir paminklais.

Capitol — Kongreso, JAV parlamento rūmai yra pats žymiausias sostinės pastatas. Jį sukūrė keli anglų, amerikiečių ir prancūzų architektai. Pastato augstis — apie 288 pėdos, kupolas turi 108 langus, o virš kupolo pastatyta Laisvės Statula yra nulietą Romoje iš bronzos ir sveria apie 15 tūkst. svarų. Senato 36 pėdų aukščio salė turi 682 vietas žiūrovams. Kapitolio plotas užima 14 akrų ir jo 432 kambariai paskirti įstajoms, sandėliams ir kt. Šio amžiaus pradžioje ir 1932-33 m. pastatyti nauji priestatai su apie 1000 kambarių. Kapitolyje pastatytos 75 statulos, paukoto 40 krašto valstybių. Šalia rūmų tam tikroje platformoje vyksta prezidentų inauguracijos — įvedimas į tarnybą.

Baltieji Rūmai yra prezidento oficiali rezidencija ir drauge istorinis krašto pastatas. Rūmai anksčiau buvo vadinami Prezidento Rūmais, Namais ir tik nuo 1902 m. paprašius prez. T. Rooseveltui pavadinti Baltaisiais Rūmais. Baltai jie išdažyti nuo 1817 m. 1948 m. prez. Trumanas įsakė Rūmus atitinkamai atremontuoti, nes rasta įvairių statybinio defektų. Rūmai 1948 m. lapkričio mėn. buvo uždaryti ir atnaujinimo darbus tikimasi galutinai užbaigti ateinančių metų sausio mėn. Atnaujinimo darbai kaštavo mažiau. 50,000 dol. Pastebėtina, kad atnaujinimai buvo vykdomi ir anksčiau buvusių prezidentų. Rūmuose naudojami baldai, porceliano (china) ir sidabro vazos ir išdirbiniai paprastai parenkami pagal prezidentų (aišku, ir jų žmonių...) skonį bei pamėgimą. Pastaruoju metu, vykdant atnaujinimo darbus, prezidentas su įstaiga ir savo šeima buvo laikinai persikėlę į netoli esantį Blair House pastatą.

Kongreso Biblioteka (Library of Congress), tai viena pačių didžiųjų ne tik Washingtono, bet ir pasaulio įžymių. Kapitolio kalvoje pastatyta biblioteka užima du didžiulius pastatus, skirtus tik bibliotekos reikalingam.

(B. d.)

Parėngė V. AL.

Žinios iš pavergtos Lietuvos

— Kiek kaštuoja pagrindiniai dalykai?

— Rusams pagrindinį dalyką sudaro "vodka" tad jos litras kaštuoja 50 rb., neblogas kostumas juodojo biržo su pasiuvimu iš geros medžiagos — apie 2.000, galima gauti metrą po 90 rb., jei nuteikys laimingą progą, sviesto kg. gali gauti už 40 rb., lašinių 36, čekoslovakų batus, kurių buvo šiek tiek daugiau seniau, bet dabar jie spėjo veiksi išnykti, už 450, už prastinius kasdieninius brezentinius batus gausi mokėti 66, geresnius juodus 200-250, degtukų dėžutę 13 kap.; seniau kaštavo 20, bet paskiau numušė kainas, tada (prieš numušimą) "vodka" kaštavo 120 rb., apatinės kelnės iš Vilniaus medvilnės fabriko tiek 1947 m., tiek dabar po atpigimo tebekaštuoja 30 rb. etc. Su tuo kainų vadinamuoju atpigimu — tikri juokai. Vienur skelbia pigina, užtat atsigriebia kitur, padidindami visokius mokesčius ar net kainas slaptais įsakymais palikdami tas pačias. Pvz., Miskų Pramonės Ministerija sako kainas atpigino, o netrukus atėjo slapta iš M-jos įsakymas, kad kainos faktiškai paliekamos tos pačios. Po tų vad. atpigimų tuoj buvo smarkiai padidinti mokesčiai už žemę. Jei žvejams už toną sugautos žuvies mokama 250 rublių, tai iš jų atsigriebia kita būdu, būtent — už konservų dėžutę, sveriančią 600 gramų, imant net 15 rb. O žvejui už darbo dieną išeina apie 8 rublius atlyginimo, jei atidirbęs visą normą. Taigi, gyvenimo sąlygos net visai pajėgiems ir darbingiems žmonėms yra labai ribotos ir prastos.

— Darbo kontrolė?

— Darbo kontrolė yra labai griežta. Jei pavėluosi 5 minutes į darbą, gali visai vietos netekti. Paprastai už pavėlavimus įskaito vad. "pragulką" — tuoj atskaito 25 proc. mėn. atlyginimo. Pirmą kartą pavėlavus, atskaito 25 proc., bet vėliau — jau 50 proc. Jei pavėluosi 3 kartus ir tat oficialiai bus užfiksuota — išmes iš darbo ir priedo dar nuteis 6 mėn. darbo stovyklos, jei ne daugiau. Kalėjimų Lietuvoje jau yra permaža, reikia statyti naujų. Darbo stovyklos yra Vilniuje, Pravienskiuose, Klaipėdoje, Šilutėje, Akmenėje, Telšiuose etc. Kur jas visas ir beįskaičiuoti. Politiniai kaliniai išvežami į Rusiją. Iki 5 metų nuteistus dar laiko Lietuvoje, visus kitus — išveža.

Į nepolitinius taip griežtai sargai ir kom. valdžios pareigūnai nežiūri. Visai kas kita su vad. politiniais. Jei, sakysim, tokį už ką nors, kad ir už mažiausią smulkmeną, kuri Vakaruose atrodytų tikras niekas, nubaus kaip politinį 15 metų kalėjimo, tai prie atkaldo laiko jam tiktų dar 5 metų vad. laisvų negavimo, ir jis net ir po 15 metų negalės grįžti tiesiai Lietuvon. Politiniai iš Rusijos ir nebegrižo. Jei ka ir parvežė, tai kitais tikslais. Žinoma, vienam ar kitam gal pavyko ir kitu koku nors būdu išsikovoti tokią grįžimą arba be jokio leidimo parvažiuoti, bet tai — vis išimtys. Šiaip politiškai nepatiki, kai tik kas nors apie jų nepatikimumą sužinoja, tuojau atleidžiami, o į jų darbo knygutes įrašoma atleidimo priežastis. Tada darbo gauti yra ypatinai sunku, niekas nenori priimti, pagaliau, kad ir norėtų, tai patys bijosi, kad nebūtų apšaukti kontrevoliucinių ar nepatikimo elemento bičiulių ar ryšininkais. Ypač sunki padėtis šiuo atžvilgiu tų, kurie buvo apšaukti "buožėmis". Tokių ir apskritai kitų nepatikimų išvežama visos šeimos. Matydami, kad bus blogai, ne viena iš jų metė savo ūkius ir išbėgo kitur.

Pasakoja lietuviai, pro geležinę uždangą prasiveržę laisvan pasaulin

arba slapstėsi, stėjo dirbti fabriką. Tačiau ir čia jie nuolat tikrinami, klausinėjami, iš kur atvyko, ką anksčiau darė, iš ko gavo leidimą persikelti etc. Ar iš to "buožių kaip klasės likvidavimo" būtų galima pasidaryti išvadą, kad tokiu būdu į Sibirą išvežti jau visi Lietuvos ūkininkai, kurie seniau sudarė visą Lietuvos gyvenimo pagrindą? Ne, taip manyti nebūtų galima. Išvežti buvo tie, kurie buvo kaip tokie konstatuoti ir į juosius išvežamųjų sąrašus įtraukti. Tačiau taip pat daug kam iš jų taip pat vienu ar kitu būdu pavyko nuo tų vežimų išsisukti. Vieni "buožės" titulu atsigynė įrodinėdami, kad niekada neturėjo jokio samdinio, o žemę dirbo susidėjusi visa šeima, kiti — patys pirmieji, pamatė, kad vis tiek savo nuosavybės neišsaugos, pasisiūlydami į kolchozus, tretieji — visai metę savo žemę ir ūkius, o patys sprukdami į miestus, kur vis lengviau galima aluot net ir jiems etc. Tik pastebėkite, su koku malonumu ir drauge įniršimu sov. spauda vienur ar kitur kokį nors komunistinės santvarkos nekenčiantį "demaskuoja kaip buožę, pralindusį į kolūkį". Koks likimas tokio laukia toliau, netenka nė aiškinti. Kitiems tad atrodo gal vieni juokai, kaip kad, sakysime, kur kitur Vakaruose fabrike ar kitoj darbovietėj "demaskavimas", kad štai tarp fabriko darbininkų ar darbo valstiečių atsirado taip pat seniau buvęs savininkas, ūkininkas ar kitas kuris savo kruvinu prakaitu susitaupeis gyvenimo galui šokią tokią užuovėją žmogus, tačiau visai kitokią prasmę nei Vakaruose įgauna tas terminas visoj sovietinėj sistemoj. Toks demaskavimas, kaip kad jį sovietai vadina, iš tikrų gi žmogaus įskundimas, kuris dažniausiai reiškia jo likvidavimą, yra veik tas pat, kaip kad prie tokio "demaskuotojo" prikabinoma lentelės su įrašu: šitas žmogus yra liaudies priešinys.

Atvirų durų kontrolė, kaip kad tokioj čekoslovakijoje, kaip kad dabar rašo spauda, kur piliečiai turi palikti nerakintas duris, o partijos, savivaldybės ir policijos pareigūnai eina per namus viską tikrinami, Lietuvoje tokiu bent ligi šiol nėra buvę. Tačiau ten pilna visokių kontrolių kitais tikslais. Gyventojus nuolat kontroliuoja naktimis enkavedistai, kurie radę ko nors jų manymu "perdaug", tuoj neša į sandėlius. Tuo būdu galutina sąskaita gaunamas tas pat. Beįskodami po spintas "partizanų" taip viską tau išmaišys, jog kelias dienas negalėsi juse buvusios tvarkos atstatyti. Ne kartą dings taip pat ne vienas ir daiktas. Turi tylėti — nes kam gi pasiskusi. Su Smetonos laikais šių dienų milicijos nelygink: tada valstiečių būdavo po vieną policininką, o kiek jų yra dabar, neskaitant visokių dar istrebitelių, enkavedistų, pasieniais žaliųjų etc. Dabar po darbo prie kiekvieno fabriko turi būti po 3-4 milicinius, kurie vykdo kontrolę, kad ko nors neišnešėtum, kitaip taras, kad "neapvogtum" valstybės". Didesniuose miestuose prie fabriko tokių kontroliuotojų yra net po kelis, žmonės juos paprasčiausiai ir vadina — enkavedistais.

— Ar yra žmonių kategorija be pasų?

— Atskiros kategorijos nėra. Paprastai žmonės be pasų yra arba kalėjimuose, arba darbo stovyklose. Iš ten išėjus nepaprastai sunku gauti darbą. Gausi nebent patį prasčiausią ir sunkiausią. Ir tai netgi ne visada. Taip elgiama tam, kad piliečiai gerai sau įsikaltų į galvą, ką reiškia kovoti su sovietine valdžia ar jai nepirarti. Vis kas ten turi būti valstybei ir visagalei kom. partijai. Krašto komunistinis tokiomis sąlygomis eina iš paviršiaus pažinūti gėms smarkiai. Ypač didelis dėmesys kreipiamas į jaunimą. Matyti, senuosius nesitikima taip greitai "perauklėti". Kaip jaunuosius verbuoja į komunistų eiles? Dažniausiai daroma taip: pasiūkia po vieną ir pasiūlo stoti į komjaunuolius. Atvykę iš apokio kartais taip verbuoja istisomis klasėmis. Ir ne visi suranda pakankamą priežastį išsisukti. Jei nestoji, atvykę sako pamokslus istisomis būriams. Jei nebūsi komjaunuolis, tokiame nėra jokių perspektyvų įstoti į universitetą. Jie turi būti agitatoriai, aktivistai, turi dalyvauti kom. spaudos platinyje. Ateina paprastai į klasę koks kom. pareigūnas, išsaulia pavadėmis ir liepia tą ir tą platinti. Taip knygos, laikraščiai platinami po įstaigas. Neiš — išmes iš gimnazijos. Mokytojai ei eina per namus pas tėvus. Nors tie esti užsisakę po du tris laikraščius, kad jų vaikai nebūtų išmesti iš gimnazijos, gauna dar ekstra paimti tokią "Jaunąją gvardiją", "Kaip grūdintis plienas", "Pakeltą vėlinę", "Žuvedrą". Nors tos knygos kaštuoja po 18-25 rublius, bet jas vis tiek bruka imti. Dabar pr. mokyklose veik kiekvienas mokinys — jau kom. pionierius. Su verbavimu į komjaunuolius vyksta, nors ir terorizuojant, jau sunkiau. Komjaunuoliai gimnazijose ir šiaip mokyklose — daugiausia chuliganai. Bet į juos gauna įsirašyti visų mokytojų vaikų ar šiaip svarbesnių pareigūnų, jei tie nenori būti be duonos karnio išmesti į gatvę. Išsų komjaunuoliams mokytojų daugelis iš baimės vis statydavo geriausius pažymius, bet paskiau ėmė atitokti ir dabar jau ne taip leidžiasi jų terorizuojami. Tačiau kraštas, nepaisant tos išvirsinės dresūros, savo gėlmėse yra didžiai lietuviškas ir patriotiškai nusiteikęs. tad gerai žino ir okupantai. Ppogandos jis kad ir klausosi, tačiau visai ką kita kiekvienas galvoja savo širdyje.

— Ar tebėra išlikusi nors kokia priv. nuosavybės forma?

— Jos tokios, kaip kad jį seniau buvo, jau nėra. Viskas kom. santvarkoje tik valstybei ir valstybei. Yra vad. privati asmeninė judomoji nuosavybė: daiktai, drabužiai, knygos, apdaras etc. Senosios butų nenusavintos normos dabar žymiai susiaurintos. 1950 m. buvo išleistas įsakymas, kad ir nenusavintų nedidelių pačių pasistatytų namų savininkai, kurie ir taip už juos gavo mokėti įvairius mokesčius, pristatytų savo nuosavybei patvirtinti reikalingus įrodymus. Daug tokių tarp jų atsirado, kad neturėjo visai jokių dokumentų. Tokių namai buvo konfiskuoti. Tiesa, name galėjo veik visi ir toliau gyventi, bet už juos jau teko mokėti nuomas, ir pats namas buvo jau ne tavo. Kiti dėl to ėjo į teismą ir pristatė liudininkų, įrodančių, kad namai yra tikrai jų, tačiau tai nieko nepadėjo: namų jie nebeatgavo. Tokių namų buvo konfiskuota apie trečdali. Apie namų savininkus su nuosavais automobiliais netenka nė svajoti. Geriausias rusų automobilis "Pobieda" seniau kaštavo 32.000 rublių, paskiau kaina buvo per pusę sumažinta. Dabar iš imonių už juos vis tiek ima

32.000, o iš privačių pareigūnų — tik pusę tos kainos. "Maskvič" firmos automobiliai kaštuoja tik 9.000, bet kas ir kokią sumą susikals? Nebent augsti partijos ir enkavedė pareigūnai. Bet prasti ir tie, ir tie. Pastarieji po poros mėnesių sugenda, o "Pobieda" už kelių km. išgristi atidundant. Žmonės šnekojo, kad "Maskvyčiai" buvo sovietų inžinierių perdirti iš "Opel" firmos. Tačiau gyvenotojai nekenčia tiek jų "Pobieda", tiek pačių rusų.

— Ar krašte lietuviai vieningi?

— Lietuviai tėvynėje yra vieningi, partijomis nesiskaldę, apie jas ten nešnekama, bet kitam stengiasi be pažiūrų ir įsitikinimų skirtumo kuo galėdami padėti. Išdavių labai maža. Jų svarbiausias rūpestis yra kaip patiems išsilaikyti ir kaip išsaugoti kuo mažiausiai sužalotą savo tautą. Visi jie turi vieną priešą — tai okupantą. Ir visi tikisi, kad anksčiau ar vėliau, bet vieną dieną tikrai kraštas bus vis tiek išvaduotas, o tuo pačiu atstatyta laisva ir nepriklausoma Lietuva.

— Kaip jaučiatės Vakaruose?

— Kaip sapne. Visko dar gerai nesusimame, nes ištrūkus iš visuotinės vergijos ir staiga pasijutus vėl žmogumi, pirmiausia norisi perduoti pavergtų brolių šuteltinį šauksmą laisviesiems Vakarams: SOS!

PIRMASIS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŽINGSNIS LOS ANGELES

JAV Lietuvių Bendruomenės organizuoti Laikinojo Organizacinio Komiteto (Chicagoje) įgaliotas V. B a k ū n a s š. m. spalio mėn. 21 d. Los Angeles mieste buvo sukvietęs lietuviškųjų organizacijų pirmininkus pasitarti Los Angeles apygardos (ji apima Amerikos vakarinę, dalį pietinių ir centrinių valstybių) laikinosios valdybos sudarymo reikalu. Besiaiškinant Lietuvių Bendruomenės steigimo reikalą prieita visiško susitarimo ir išrinkta laikinoji apygardos valdyba tokios sudėties: Ch. Lukšys, J. Uždavinys, adv. J. Peters, V. Bakūnas ir dr. P. Pamataitis — valdybos nariais, prof. M. Biržiška, prof. K. Alminauskis ir V. Kazlauskas — nariais pavaduotojais.

Iškilnės lietuvių parapijoje

Lapkričio 4 d. Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero parapijoje didelėmis iškilnėmis šventinama naujoji parapijos bažnyčia, kuri buvo pradėta statyti šių metų pavasarį ir dabar jau, berods prieš porą mėnesių, galutinai baigta įrengti. Iškilnėse pasizadėjo dalyvauti Los Angeles arkivyskupas J. F. A. McIntyre ir monsignoras T. J. O'Dwyer. Parapijos klebonu yra kun. J. Kučinskas, jo asistentu — kun. V. Šilauškas.

Lietuvių kolonija didėja

Niekas tiksliai negali pasakyti, kiek lietuvių gyvena Kalifornijoje, net pačiame Los Angeles mieste (čia gyvena pati didžiausioji lietuvių grupė Kaliforni-

joje), tačiau yra faktas, kad ji nuolat didėja. Lankantis įvairiuose rengimuose, susirinkimuose, bažnyčioje — pastebima vis naujų veidų, iki tol čia ne-

matytų. Daugiausiai dabar persikeliamą čia iš rytinių valstybių, bet dar atvyksta vienas kitas ir tiesiog iš Europos. Pastutiniomis dviem savaitėmis čia atvyko po vieną šeimą iš Detroito, Chicagos ir New Yorko ir viena tremtinė iš Vokietijos.

DETROITE VAIDINS "TUŠCIAS PASTANGAS"

Lapkričio 24 d. vietos Balfos skyrius rengia vakarą, Ukrainiečių salėje. Programoje — P. Vaičiūno vaidinimas "Tuščios pastangos". Vaidina dramos mėgėjų grupė. Režisuoja akt. Z. Arlauskaitė — Mikšienė. Po programos šokiai.

skaidrinti niūrias mūsų brolių tremtyje Kalėdas.

ATVYKS VYSK. V. BRIZGYS

Gruodžio 9 d., sekmadienį, 3 val. po pietų šv. Sakramento katedroje įvyks karaliaus Mindaugo krikšto 700 metų sukakties minėjimas, dalyvaujant kard. Mooney, vysk. Brizgiui ir latvių vysk. Rancanui. Vysk. Brizgys ta proga pasakys lietuviškai pamokslą. Minėjimą rengia Katalikų Federacijos Detroito skyrius ir jam smarkiai ruošiasi visos katalikiškos organizacijos. Z.

BUVO BR. BUDRIŪNO KVARTETO KONCERTAS

Praėjusį sekmadienį Ispanų salėje įvyko Liet. Organizacijų Centro vakaras, sutraukęs didžiulį būrį svečių. Programą atliko Br. Budriūno vedamas vyrų kvartetas.

SKAUTAI RENGIAŠI KALĖDOMS

Detroito skautės ir skautai šį sekmadienį, lapkričio 4 d. prie šv. Antano bažnyčios rengia rinkliavą tikslu pasiųsti kalėdinius pakietilius Europoje likusiems ligonims ir Diepholzo gimnazijos skautukams. Praėjusiais metais panašius kalėdinius siuntinėlius skautės ir skautai pasiuntė savo jėgomis, o šįmet tikisi, kad ir lietuviškoji visuomenė neatsisakys bent kukliomis aukomis prisidėti ir tuo pa-

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.



FRANK SUOPIS



"YES! A \$300 Crosley Gift Certificate to the winner of my own CROSLEY 'American Way' Contest—plus \$100 cash to the church or recognized charity* named by winner."

YOU MAY WIN \$10,000 IN NATIONAL CONTEST!

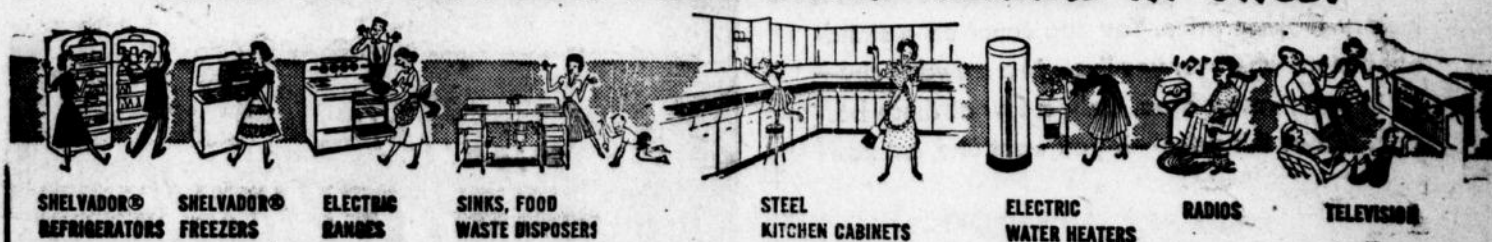
TWO CONTESTS! EASY TO ENTER! NOTHING TO BUY!

NOW! Come and see me about this store's own "American Way" Contest and the Crosley National Contest. A total of more than \$2,000,000 in prizes in the National and Local Contests, for you and your churches or favorite rec-

ognized charities! More than 6,000 prizes in cash and Crosley Gift Certificates... **National First Prize \$10,000 to the winner** —and \$10,000 additional to the church or recognized charity named by winner! Easy to enter! Nothing to buy!

*The term "church or recognized charity," as used herein, means a church or charity which is exempt from taxation under Section 101 (6) of the Internal Revenue Code.

CONTESTS CLOSE MIDNIGHT, DECEMBER 1, 1951.
COME IN FOR YOUR FREE ENTRY BLANKS AT ONCE!



SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave

EX 1-0911

BLANKUS GALIMA UŽPILDYTI IR LIETUVISKAI — svarbu tik pasisakyti!

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

PAZVELGUS PRAEITIN

1888, spalio 25 — Lietuviai aktyviai ėmė dalyvauti politikoje, agituodami už Benjaminą Harrisoną, Respublikonų partijos kandidatą į prezidentus.

1888, spalio 30-31 — Mahanoy City, Pa., įvyko trečiasis metinis seimas "Susivienijimo Visų Draugysčių Katalikiškų Amerikoje". Vadovavo trys kunigai: Abromaitis, Varnagiris ir Juodisius. Šiame seime organizacijos vardas pakeistas į "Lietuviškas Susivienijimas Amerikoje". Kitas nutarimas buvo, "Su lenkų Związek Narodowy turi gyventi "zgodoj", nes jo nariai taip pat katalikai ir jame yra kunigų". (Kitais metais iš šio Susivienijimo jau pradėta šalinti lenkininkus. Pirmininku išrinktas patriotas kunigas A. Burba).

1908, spalio 21 — Wilkes-Barre, Pa., įvyko Susivienijimo Lietuvos Amerikoje specialus seimas sąryšyje su F. J. Bagočiaus išmetimu iš SLA pirmininkystės, kuris tą patį metų gegužės mėn. seime Scrantone buvo išrinktas, bet pasirodė negali būti pirmininku dėl nepilietybės ir kitų jo pasiūlymų organizacijoje. Bagočiaus išrinkimas SLA pirmininku tada skaitėsi socialistų di-

deliu laimėjimu. Jo vietoje pirmininku liko Jonas Tareila.

1909, spalio 27 — Dr. Jonas Šliupas paskelbė, kad Amerikoje jau esama apie 600,000 lietuvių. Apskaičiuota, kad Amerikoje lietuviai išleido jau 50 paskirų knygų, ir eina 23 laikraščiai.

1913, spalio 27 — Chicagoje mirė "Draugo" redaktorius, publicistas kun. A. Kaupas.

1917, spalio 31 — Paašikėja, kad mūsų socialistai dar vis priešingi Lietuvai autonomijos: "Naujienos" nr. 251, atspausdindamos rusų darbininkų reikalavimus, apleidė iš paragrafo 2 pačių rusų reikalavimą Lietuvai autonomijos.

1918, spalio 29 — Pilnai susidarė Lietuvos Pildomasis Komitetas Washingtono. Nuo tautininkų: Dr. J. Šliupas ir inž. Tamas Norus — Naruševičius; nuo katalikų — kun. J. Žilius ir K. Česnulis.

1922, spalio 22 — Atvyko iš Lietuvos pirmutiniai artistai, P. Oleka, J. Byra ir M. Leškevičius, smulkininkas, koncertuoti lietuvių kolonijose. Susidomėjimas buvo didelis. Jie grįžo Lietuvos gegužės mėn. 1923 m.

1923, spalio 24 — Praneša apie išvykimą į Pabaltijį valstybes kito U.S. atstovo, Fred

Coleman.

1923, spalio 28 — Išvažiavo Lietuvos Seimo narys L. Natkevičius, lankęs lietuvių kolonijas su pranešimais apie Lietuvą.

KAS TA "HALLOWEEN"?

Mūsų naujakurius stebina ir taip vadinamas "Halloween" apvaikšiojimas spalio 31 dieną, prieš Visus šventus. Jeigu kurie to nepastebėjot pernai ar užpernai, matysit tą labiau laikui bėgant, ir galbūt šmet.

"Halloween" yra sena Britų salų apeiga, surišta su viršgamtiškumu, su dvasiomis. Nors senovėje ji buvo apvaikšiojama rimtai, kaip kad būdavo ir senosios lietuvių apeigos, bet Amerikoje ji paversta "dvasių siaubu" ir, tuo pasinaudoja vaikai nuo to amžiaus, kai tik pradeda parėpti, iki suaugusių. Spalio 31 vakare apsimaskavę vaikai siaučia gatvėmis. Seniau jie savo siuntimu pridarydavo didelių nuostolių, net gadindami namus, viską, ką gali paliesti, bet policija pradėjo už tai juos persekioti, bausti, tėvams patarti mokyti vaikus padoriai žaisti. Vaikai paprastai, senų papročiu, eina per namus ir prašinėja išmaldos, ir seniau reikėdavo jiems ką nors duoti, o ne — tai rasi nugriautus namų laiptus, išlaužtas tvoras, vartelius...

Ir suaugusieji tą vakarą, arba apie tą laikotarpį, rengia "Halloween" pramogas, kaukių balius, ir t.t. Visų šventų dieną,

gal būtų, buvo sutalkyta su šia sena pagoniška apeiga.

LIETUVOS PREZIDENTAS IR ALT

Savo straipsnyje, "Tie patys kaltininkai?" minėjau, kad Amerikos lietuviai katalikai pasistengė ignoruoti Lietuvos Prezidento atvykimą Amerikon nedalyvavimu jo priėmimo, kad kunigai nedalyvavo ir savo vargoninkams uždraudė dalyvauti.

Dalyvavo, betgi, pora kunigų: patriotas Amsterdamo klebonas (dabar jau miręs) kun. J. Židanačiūsu su savo vargoninku artistu Juozu Olšausku. Be abejo, dalyvavo ir daugiau vargoninkų, tik jų nebuvo galima pažinti, gal kokie šiaip sau nežinomi kaip katalikų veikėjai. Matėsi dar vienas kunigas tame priėmimo, tačiau kas jis buvo nepatyrčiau. Kun. Židanačiūsu paprastai nesilaikydavo ALK. Federacijos disciplinos, buvo tikras tautininkų šalininkas.

Kai 1941 metų pradžioje p. Prezidentas nuvyko Chicago, ten priėmimas buvo pakviesti ir Amerikos Lietuvos Tarybos vadai; dalyvavo pasitarime su p. Smetona tik L. Šimutis ir M. Vaidyla. Tačiau iš to pasitarimo niekas neišėjo, jiedu kaip buvo kovotojai prieš tautininkus ir A. Smetoną taip ir pasiliko.

Dalykai nukrypo taip, kad man, kaip tautininkų atstovui ALT'e, teko iš Tarybos ištotti, nes, katalikams, sandariečiams

ir socialistams neigiant A. Smetoną ir tautininkų veiklą, atrodė, lyg mes tautininkai, būdami Taryboje, tuom tik pritariam visai šimūčio — Grigaičio — Vaidylos akcijai prieš A. Smetoną. Tai istorija tautininkų pasitraukimo iš ALT.

ISKELIA DEMOKRATŲ DARBUS

Patys didieji netolimos praeities Amerikos veikėjai pradeda iškelti viešumon savo bendradarbių netaktiškus darbus. Štai, buvęs Finansinės Rekonstrukcijos Korporacijos vedėjas, Jesse Jones, kuris savo vadovavimo laikais toje valdinėje korporacijoje per rankas praleido per \$50 milijonų dolerių, savo išleistoje knygoje apsaiko, kaip prezidentas Rooseveltas, įsigalėjęs ir jautėsis nepakeičiamas, pradėjo laikyti net tą korporaciją savo asmenine įstaiga. Iš jos Rooseveltas reikalavo skirti žymiesiems savo demokratų partijos veikėjams — šulams milijonų dolerių paramas.

Jesse Jones iškelia viešumon, kaip Rooseveltas jam kartą pasakęs, "Tai ką, po velniais, Jesse (tark; Džesi), juk mums reikia savaisiais apsirūpinti..." Štai ko jis iš Jesse Jones reikalavo: Nupirkti RFC pinigais didį New Yorko Empire State pastatą, kurio savininkais buvo Raskob, buvęs Demokratų partijos nacionalinis pirmininkas, ir Al Smith, buvęs New Yorko gubernatorius, artimas Rooseveltui draugas, net 1928 metais kandidatavęs Demokratų partijoje į U.S. prezidentus. Depresijos laikais jiems tas pastatas buvo pražūtis. Už tą pastatą, žinoma, būtų mokėję perdidelę sumą, draugams pagelbėti, ir valdžia būtų įgijus pastatą, be kurio ir dabar apsieina.

Jesse Jones atsisakė tokias daugmilijones pagalias Rooseveltui draugams duoti. Jis atidengia ir kitas įvairias paskolas — laikraščiams ir kt., kurios buvo suteiktos už Rooseveltui rėmimą rinkimų metu.

Rooseveltas, kaip žinoma, sulaužė Jurgio Washingtono pradėtą tradiciją pasitenkinti prezidentavimu du terminu, ir kandidatavo bei buvo išrinktas net ketvirtam terminui. Ir apie tai Jesse Jones tipiškai išsireiškia: "Jis neturėjo noro apieisti Baltuosius Rūmus iki bus balsavimu išmestas — arba išneštas". (Rooseveltas, tikrai, ir buvo išneštas).

"Nežiūrint savo nuolatinių kartojimų, 'Aš nekenčiu karo', Jones sako, "Rooseveltas dėjo visas pastangas įvelti šalį į karą, nes tas užtikrins jam trečią terminą".

Ta RFC ir po šiai dienai, prie Trumano, Demokratų naudota kaip melžiama karvutė, dėl ko jau išėjo viešumon net dideli skandalai. Dėl tos priežasties šiomis dienomis turėjo atsistatydinti Demokratų partijos nacionalinis pirmininkas Boyle, kurio tarpininkavimu iš RFC gavo paskolas Trumano rėmėjai ir kuris pats už pasidarbavimą išgauti paskolai gavo dešimtimis tūkstančių komiso.

RINKIMAI CLEVELANDE

Ateinantį andradienį visi suaugusieji piliečiai turi eiti balsuoti — rinkti vietinius miesto valdžios pareigūnus.

Visa eilė kandidatų kreipiasi ir į lietuvių, kviesdami už juos balsuoti. Šalia dedamų skelbimų, suteikiamos tokios informacijos:



WILLIAM J. McDERMOTT

Jaunuomenės teismo teisėjas, respublikonų kandidatas į miyoro vietą, pareiškė, kad jis nesutinka su pasiūlymu pakeisti miesto čarterį tikslu duoti mayorui teisę pašalinti policijos šefą. Jis sako, kad, kaip jaunuomenės teisėjas, jau ne kartą nurodęs, jog Clevelande yra daug žemos moralės šaltinių, bet kad jiems pašalinti reikia paties mayoro akcijos, tuo tarpu dabartinis, mayoras, esą, laikosi "išlaikimo" politikos. McDermott sako, kad Clevelandui nereikia politinio policijos šefo, nereikia, kad esant respublikonui mayorui būtų respublikonas ir policijos šefas, esant mayorui demokratui būtų demokratas ir policijos šefas. McDermottas pašalinimas ir pakeitimas blo-gum nepašalina: mayoras pats turi žinoti, kur yra blogio šaltiniai ir pasirūpinti duoti tokius parydumus, kurie policijos būtų vykdomi. Saryšy su pastarojo laiko skandalais po-hejoje, McDermott sako, kad yra stoka moralės pačioje viršūnėje. Jis, McDermott, būdamas jaunuomenės teismo teisėju, gerai žinąs ką reikia daryti, kad tie reiškiniai būtų išnaukinti. Jo nuomone, reikia keisti ne policijos šefą, ne miesto čarterį, o tikrai miesto mayorą.

Vyr. Prosektoriaus Joseph Stearns

artėjant rinkimams sudaro vis didesnę konkurenciją kitiems lenky-nėms dėl teisėjo vietos. Jo populiarumas auga. 1942 metais mayoras Lausche jį paskyrė vyr. prosektoriaus padėjėju, o 1946 metais mayoras Burke pakėlė vyriausiu prosektoriaum. Jo vardas bemažant iškilo, kaip gabaus, drąsaus ir sąžiningo parei-gūno. Stearns yra remiamas visos eilės visuomeninių, fraternalinių ir politinių grupių. Prieš kelias dienas jis susilaukė ir Cleveland New pa-ramos. Piliečių Lyga jį pažymėjo, kaip "gerai kvalifikuotą". Jis taip pat remiamas Cuyahoga apskr. Demo-kratų part. Vykd. Komiteto, Cleve-lando Darbo Federacijos, Geležinkel-ininkų Brolijos, Kosmopolitinės Demokratinės Lygos, Lenkų Visuome-nės Lygos, Italų Amerikiečių Demo-kratinės Lygos ir Cuyahoga apskr. Vengrų Demokratinės Lygos.

Vyr. Prosektoriaus Joseph Stearns

(Perkelta į 7-tą pusl.)

Kosmopolitinė Piliečių Lyga

Į mayoro vietą remia teisėja McDermott ir sekmadienį, lapkričio 4 d., Carter viešbutyje nuo 6 iki 8 val. vak. rengia jam pagerbti priėmimą. Kviečia įvairių tautybių moteris ap-



SIDABRINIS JUBILIEJUS. Organizatorės Clevelando Lietuvių Moterų Klubas (skaitant nuo kairės) Lottie Sukys, Mary Muliolis, Anna Packaitis ir Anna Mihelich bus pagerbtos per 25 metų jubiliejiaus bankietą lapkričio 3 Owens Plantation.

Clevelando Lietuvių Moterų Klubas rengia šaunų bankietą su šokiais, lapkričio 3 vakare Owens Plantation paminėjimui 25 metų darbuotės, ir pagerbti šio klubo organizatorės: Anna Mihelich, Anna Packaitis, Mary Muliolis ir Lottie Sukys. Įdomu pažymėti, kad Mrs. Packaitis yra jau per 70 metų, bet tebėr stipri ir visada lanko mėnesinius susirinkimus.

Šio bankieto rengimo komisija yra sekanti: Adelė Young, Chairman, Helen Packaitis, Anna Degutis, Lottie Sukys ir Anna Busher.

Šis klubas yra apsirūbiavęs narių skaičių iki 40. Susirinkimus turi kas mėnuo savo narių namuose: po susirinkimo turi draugišką pobūvį su užkandžiais.

Duokim Clevelandui draugišką

MAYORĄ Išrinkim

JAUNUOMENĖS TEISMO TEISĖJĄ

WILLIAM J.

McDERMOTT

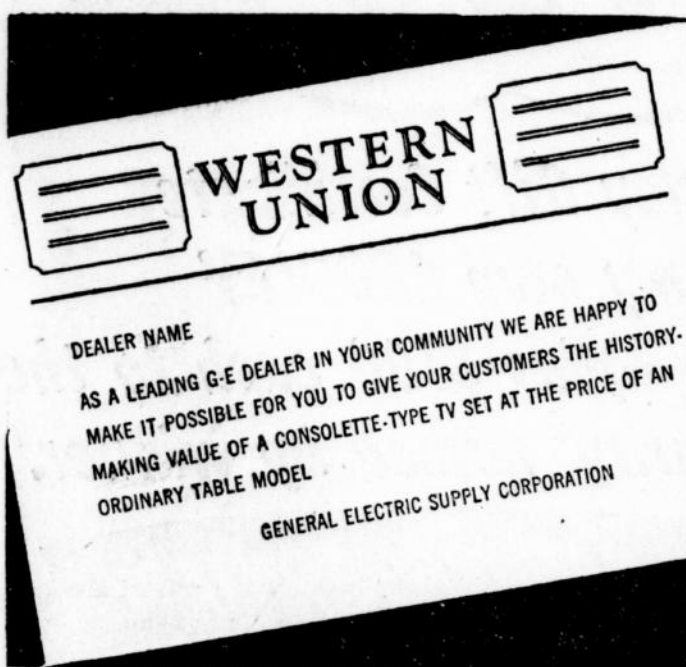
Clevelando Mayoru

McDermott for Mayor Committee
William J. Voelker, Secretary

DOUBLE VALUE SALE

A LIMITED NUMBER OF
GENERAL ELECTRIC CONSOLETYPE TELEVISION SETS

For the price of an Ordinary Table Model



For a short time only we are slashing the price to only

\$249.95

Imagine! This powerful 17-inch G-E Black-Daylite TV Set in Genuine Mahogany Veneer (not metal or plastic), with custom-built matching base—at a history-making price. You can count on a stand-out picture wherever you live—in a crowded city—or in a far-away area. Only a few of these bargain sets at this price—if you want one, act now!



SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Cleveland APYLINKĖSE

TAUTINĖS SĄJUNGOS METINIS SUSIRINKIMAS

Šį šeštadienį, lapkričio 3 d., 7:00 val. vak. Ansel Cafe, 1066 Ansel Rd. (tarp Superior ir St. Clair) šaukiamas metinis ALT Sąjungos Clevelando skyriaus susirinkimas. Programoje skyriaus veikimo reikalai ir valdybos rinkimas. Po susirinkimo bendras pobūvis. Kviečiami nariai ir prijaunantieji bei norį stoti nariai.

STUDENTŲ SUSIRINKIMAS

Clevelande studijuoją lietuviai studentai, (o jų esama per 201) steigia studentų sąjungos skyrių. Steigiamasis susirinkimas šaukiamas šį sekmadienį, lapkričio 4 d. 1:00 val. p. p., čiuurioniečių patalpoje. Reikia tikėtis, jog ir Clevelande netrukus galima bus pajusti, kad turime gražų būrį studijuojančių lietuvių jaunuomenės.

SLA SUSIRINKIMAI

SLA 136 kuopa šaukia susirinkimą šį sekmadienį, lapkričio 4 d., 11:30 val., lietuvių salėje.

SLA 14 kuopa šaukia susirinkimą ateinančią antradienį, lapkričio 6 d., 7:00 val., irgi lietuvių salėje.

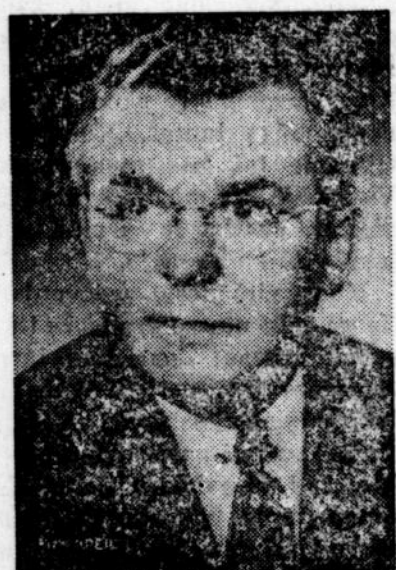
Abiejose susirinkimuose bus aptariami SLA vadovybės nominacijų klausimai.

Ta proga nario mokesčio dar nesumokėjusiems nariams primenama, kad reikia susirinkimų metu su tuo reikalu susitvarkyti, kitaip negalės dalyvauti rinkimuose.

"ŽAIBO" SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, lapkr. 4 d., 1:00 val., lietuvių salėje šaukiamas LSK "Žai-
bo" visuotinis narių susirinkimas. Programoje pasisvėčius sportininkų bei sporto rėmėjų pagerbimas ir bėgamųjų reikalų aptarimas.

RINKIMAI CLEVELANDE



MAYORAS THOMAS A. BURKE

nurodo, kas jį vadovavimo metu Clevelande pasiekta. Nežiūrint medžiagų trūkumų, visokių pagerinimų programa įvykdyta \$100,000,000 vertės, nepažindant bendrųjų mokesčių. Tarp jų pagerinimų paminėtina nauja vandentiekio įmonė, verta arti 25 milijonų dolerių, padidinusi vandens tiekimo miestui iki 415 milijonų galonų per dieną. Kanalizacijos įrengimas pagerinti įdėta apie 9 milijonai dolerių. Ugniagesių įrengimų per pastaruosius trejus metus įrengta daugiau, negu per 30 metų prieš tai. Ugniagesių pasirengimas pasiekė aukščiausio lygio. Clevelandas oficialiai Keefauver komiteto pripažintas miestu, kuriame mažiausiai nusikaltimų. Burke administracijos metu atnaujinta beveik trečdalis — 1.280 mylių — gatvių grindinio. Toliau numatyta kasmet skirti \$1,800,000 gatvių grindiniui gerinti. Tiltų planingas taisymas sutaupo miestui apie 100,000 dol. kasmet. Pagerintos žaidimų aikštės ir įrengta 50 naujų. Per 6 metus įrengta per 10,000 naujų gatvių šviestų. Perstatyta miesto ligoninė, įrengtas naujas sveikatos centras, padaryta didelė pažanga oro gryninimo srityje. Ta programa numatoma tęsti.

Dėl policijos viršininko Matowitz Burke pareiškia, kad siūlomas charakterio pakeitimas nėra surištas su šiuo asmeniu, bet bendrai siekia duoti mayorui teisę pakeisti policijos viršininką, jei reikia.

Teisėjas Lewis Drucker

ir miesto teismo valdininkas William J. Reichle drauge su teisėjais Celebrezze, J. Busher, P. B. Jackson ir L. Petrash yra remiami Cuyahoga advokatų draugijos, Wilson and Wilson, C.P.A., National City Bank Building. Iš 800 narių, kurie buvo atsi-
klausti, už juos pasisakė 563.

REIKIA PADĖTI

išlaikyti vienintelį-lietuviškąjį gimnaziją laisvajame pasaulyje — šešioliktosios Vasario gimnazijai Diepholze (Vokietijoje). Nors vieno dolerio auką šiam reikalui prašoma siųsti šiuo adresu: S. Laniauskas, 1434 E. 95 St., Cleveland, Ohio. (Telef. CE 1-2173). Suaukotieji pinigai per BALFą tuojau pat persiunčiami gimnazijai.

RKO Keith's 105th

Spalio 31 — Lapkr. 3 d. Buck Privates ir Were in the Navy su Abbot ir Costello bei Dick Powell ir The Andrew sisters. Lapkr. 4-6 d. Painting the Clouds with Sunshine su Dennis Morgan ir Virginia Mayo.

PARDUODAMAS BUICK

1948 metų, 4 durų, su visais įrengimais, pilnoj tvarkoj \$1,050. Kreiptis 1567 East 70 St. UT 1-3876

JIESKAU SĄŽININGOS MOTERS

namų darbams ir vaikui prižiūrėti. Gyventi ten pat. Kreiptis:

Mozūraitis, LO 1-7795

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienai moteriškai, kuri gaus maistą ir kambarį nemokamai, jei padės pasitvarkyti namų ruošos darbuose. Kreiptis:

6712 Wade Park Ave.

PARDUODAMAS NAMAS

2 seimų, butai šalia viens kito. Kiekviename 7 kambariai, didelis kiemas, namas gerai išlaikytas. Netoli šv. Jurgio bažnyčios.

6013 Dibble Ave. EX 1-6287

BALSUOK UŽ CLEVELAND

Perrinkime
BURMISTRĄ
(Mayor))

THOMAS
A.

BURKE

RINKIMAI

Antradienį, lapkričio 6, 1951

Cuyahoga Apskritis Demokratų Vykdamosis Komitetas. Ray T. Miller, Chairman



Elect
ROBERT SELZER
Judge
MUNICIPAL COURT
QUALIFIED BY
EXPERIENCE
PRESENT ASSISTANT
DIRECTOR OF LAW CITY OF
CLEVELAND

ELECT

Vivian S. Parker
CANDIDATE FOR
Councilman

11th Ward

Equal Rights to all Regardless
of Race Color or Creed

CLEVELANDO ADVOKATŲ SĄJUNGA REMIA...



perrinkti teisėjais į Clevelando Miesto Teismą
RINKIMAI LAPKR. 6, 1951 * Pagal nutarimą VISŲ Cuyahoga apskrities praktikuojančių advokatų
Cleveland Bar Association

ATMINKIT... ADVOKATAI PAŽISTA GERUS TEISĖJUS

VOTE for
JOHNNY

KILBANE

For
Clerk of The Municipal Court
of Cleveland

Election—Nov. 6, 1951

PALIKIT

TEISĖJĄ LEWIS

DRUCKER

MIESTO TEISME

Aštuoniolika tarnybos metų

BE SURE TO VOTE NOVEMBER 6, 1951

ELECT...

**LEO E.
RATTAY**

MEMBER OF
Cleveland
Board of Education

Four Year Term



Veteran of World War II

Perrinkit

JOSEPH W. KOVACH

Councilmanu

28 APYLINKEJ
TINKAMAS IR PATYRĖS

Balsuokit Už

APSKRITIES LABDARYBĖS MOKESTĮ

Šio 1.7 Mil. mokesčio atnaujinimas 1953-1954 metams nepažindas dabar esamų mokesčių.

Balsuokit Už

\$10,000,000 Bonų išleidimą
APSKRITIES KELIAMS IR TILTAMS
Apskritis dalis iš \$32,000,000 programos

Jūsų balsas Už

\$350,000 APSKRITIES BONŲ IŠLEIDIMĄ
Kad naujas modernus Coroner įstaigos pastatas su naujais įrengimais pakeistų pasenusį 1896 metų laužą.
JOKIO DADIDINIMO Apskritis skolų mokėjimo mokesčiuose tuo bonų išleidimas nereikalauja.

Balsuokit TAIP dėl

CLEVELANDO MIESTO 12.15-MIL. MOKEŠČIŲ

Bendriesiems reikalams
Tai yra padidinimas tik 5-mis dešimtosiomis tūkstantinės, ir NESUDARYS bendrų mokesčių padidėjimo ateinančiais metais.
Visus tuos dalykus rūpestingai išstudijavo ir balsuotojams rekomenduoja patvirtinti:

Mokesčių Komisija ir Direktorių Taryba

THE CLEVELAND CHAMBER OF COMMERCE

Tarnauja Clevelandui nuo 1848 m.

George Waylonis

keturių vyrų orkestras įvairiems
parengimams. Prieinama kaina.
Tel.:

UL 1-2993

**JONAS G.
POLTER**

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patari-
mas reikale jūsų namo
pagrąžinimo suteikiama
nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

**NO BETTER
TERMS
ANYWHERE**

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY



Clevelandiečių pasirinkimas
DAUGIAU KAIP PER 50 METŲ
MONCRIEF ŠILDYMO SISTEMOS

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

RUDENS LAIKAS

Tai yra laikas prisirengti žiemai. Laikas, kuris primena kiekvienam, jog reikia taupyti, kad kokiam reikalui istikus nebūtų vargo ir rūpesčių.

Lietuvių Bankas yra pelninga ir saugi taupymo vieta, nes čia kiekviena santaupa sąskaita yra apdrausta iki \$10,000 Federal Insurance Corporation su Jungt. Amerikos Valst. valdžios garantija.

LIETUVIŲ BANKE taip pat galima atlikti ir daug kitokių reikalų: pirkti USA taupymo bonus, (paskola karo reikalams), užsimokėti sąskaitas ir atlikti kitokius bankinius reikalus, kuriems atlikti čia rasit gerą patarnavimą ir tinkamą patarimą.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

**THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.**

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio



P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestyje, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudus-Insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir šildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagrąžinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licencijuoti laidotuvių direktoriai ir balsuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763



DIRVA

★★★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4466.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Bala GAIDZIUNAS (buto telefonas: GArfield 1-7406).

DU VEIDAI

Bendruomenės ir Tarybos klausimu

Iš New Yorko mums praneša, kad paskutiniai pareigiamieji darbai Amerikos Lietuvių Bendruomenės šventei, lapkričio 18 d. įvyksiančiai New Yorke, buvo aptarti pereinamajame šventės rengimo komiteto posėdyje dalyvavo net trys Amerikos Lietuvių Bendruomenės centro (laikinio, organizacinio?) komiteto nariai: prel. J. Balkūnas, A. Saulaitis ir dr. P. Vileišis. Tuo metu New Yorko ALT suvažiavimo reikalais lankėsi ALT sekretorius dr. P. Grigaitis taip pat apsilankė tame posėdyje ir posėdžiaujantiems suteikė naudingą informaciją.

Vadinasi, lapkričio 18 diena, tuoj po Tarybos suvažiavimo, rengiamos iškilnės, kuriomis busios formaliai pradėtas Amerikos lietuvių bendruomeninės organizacijos veikimas. Kaikas tą šventę vadina lyg ir bendruomeninės organizacijos "kertinio akmens" pašventinimu.

Visa tai labai gerai ir gražu, tik viena bėda — tai visiškai nežinia, kaip ir kokiais pagrindais visa tai organizuojama. Čia ne norime iš anksto pasakyti, kad įtartum organizavimosi pagrindus netinkamus. Ne, tik negeri, kad nėra aiškumo.

Dar kartą reikia prisiminti, kad pereinamame suvažiavime ALT priėmė tam tikrą nutarimą — rezoliuciją. Svarbiausia ta rezoliucijos mintis buvo, kad bendruomeninio organizavimosi klausimas būtų sprendžiamas kontaktų su Taryba ir kad būtų tinkamai išspręstas klausimas, kaip praplėstoje visuomenės (bendruomenės) organizacinėje sistemoje turi būti paskirstyti uždaviniai. Rezoliucijoje buvo kalbėta tiesiog apie atitinkamą pačios Tarybos veiklos (organizacinės sistemos) išplėtimą.

Leiskime, kaip dabar atrodo, Tarybos sudaryta komisija atrado, kad tikslingiau yra Tarybą palikti savo senoje vietoje ir kurti bendruomeninę organizaciją kitiems reikalams, kurių Taryba savo veikime nepalėčia, būtent, kurti bendruomenės organizaciją šalia Tarybos.

Ar taip geriau, ar ne — gali būti visokių nuomonių. Bet šiose aplinkybėse nėra net galimybės turėti tokiu klausimu aiškią nuomonę, kadangi nei Tarybos komisija, nei pati Taryba (jos Vyk. Komitetas), nei centrinis bendruomenės organizacinis komitetas niekur viešai dar nepasakė, kokiais samprotavimais vadovaudamiesi jie taip nusistatė ir kokia bus organizavimosi sistema.

ALT suvažiavimas, atrodo, bus pastatytas prieš tokį faktą, kad pereinamajame suvažiavime rezoliucija buvo atmeta ir klausimas visiškai kitaip sprendžiamas. Reikia tikėtis, kad ALT vykdomasis komitetas šių metų suvažiavimui padėšins, kodėl jis pasielgė kitaip, negu buvo įgaliojtas. Bet tuo tarpu yra štai koki keisti reiškiniai.

1. ALT pirmininkas, sako, palaikines "rytičių" iniciatyvą pradėti bendruomeninį organizavimąsi, nelaukiant, kol Taryba "atitinkamai išplės savo veiklą", kaip tai buvo pasakyta pereinamajame suvažiavime rezoliucijoje.

2. ALT vicepirmininkas nėra

padaręs jokie naujo pareiškimo tuo reikalu, o anksčiau buvo vienas iš siūlysių bendruomeninio organizavimosi klausimą spręsti Tarybos ribose, atitinkamai pritaikant jos organizacinę sistemą.

3. ALT išdėstė, nors ir balsavęs už minėtą rezoliuciją, visą laiką, nuo pat pereinamajame suvažiavime, savo redaguojamame laikraštyje kiekvieną priminimą apie bendruomeninį susiorganizavimą laiko "iš stovyklų nešamomis pastangomis pirminti Amerikos lietuviams svetimą diktatūrą".

4. ALT sekretorius... Čia jau daugiau įvairumo:

a) Kai pereinamajame suvažiavime buvo priminta Tarybos suvažiavimo rezoliucija ir buvo nurodyta, jog susidaro įspūdis, kad ši rezoliucija nesirengiama vykdyti, tai ALT sekretorius per Naujienas labai pasipiktino tokiu įtarimu ir tvirtino, jog viskas skubama daryti, kad rezoliucija būtų įvykdyta;

b) Vėliau jis tai šen tai ten esąs susirinkimuose pasisakęs tuo reikalu taip, kad niekas negalėdavo aiškiai suprasti, ar ALT sekretorius nori tą reikalą visai atmesti, ar nori ką padaryti, ar taip sau atidėlioja;

c) Dabar, kaip sako pranešimas iš New Yorko, jis bendruomenės organizatoriams net naudingų patarimų davęs;

d) O iš Los Angeles gauname žinių, kad ALT sekretorius to miesto ALT skyriaus vadovybei davęs visiškai aiškių nurodymų, būtent, kad ALT skyriaus atstovai į susirinkimą bendruomenės reikalui nėra ko eiti, nes tai nėra ALT reikalas ir ALT nieko bendra su tuo neturi!

Vadinasi, New Yorkui, prie Atlanto, parodytas vienas veidas, o Los Angeles, prie Pacifiko, — visai kitas...

Tarybos Vykdomąjį Komitetą faktiškai sudaro keturi asmenys. Bet jie yra ne tik šiaip asmenys, o ir Tarybą sudarančių visuomenės organizacijų at-

stovai. Tarybos suvažiavime nutarimus priima didesnės, ne vienasmenės organizacijų delegacijos. Jeigu vėliau vienasmeniai organizacijų delegatai pasielgia kitaip, negu didesnės delegacijos nutariai, tai gali būti dvejopai: arba tos organizacijos pakeitė savo nusistatymus, pareikštus bendrame suvažiavime, arba tie vienasmeniai delegatai veikia prieš savo organizacijų nusistatymą.

Pirmuoju atveju atitinkamos organizacijos turėtų šiam suvažiavime aiškiai pasisakyti, kokio gi pagaliau jos yra nusistatymo šiuo seniai keliamu ir vis neišsprendžiamu klausimu. Antroju — atitinkamos organizacijos savo delegatus turėtų pakeisti tokiais, kurie vykdytų jų pareikštus, netgi bendruose suvažiavimuose, kurie su organizacijomis nutarimuose priimtus nusistatymus, o ne deleguotų nutarimų vykdytojus, kurie su organizacijomis nesiskaito.

Sakysime, jei socialdemokratų organizacija pasisakytų, kad ji bendruomeninio organizavimosi ideją visiškai atmėtą, tai tada būtų aišku, bet kada jos delegacija balsuoja už teigiamą to klausimo išsprendimą, o jos vyriausias delegatas Taryboje pasakui New Yorko kalba vienaip, Los Angeles kitaip, o Chicagoje — nei šiaip nei taip, tada vietoj kokių nors susiorganizavimo patobulinimų tegalima sulaukti tik visiško susipainiojimo.

Tas pats tinka visoms kitoms organizacijoms. Pvz., kas šiandien gali suprasti, ar visiškai neigiamo nusistatymo šiuo klausimu yra tik Sandomo redaktoriaus (ir ALT išdėstė), ar visą sandariečių organizacija?

Ateinančio Tarybos suvažiavimo uždavinį tarpe turėtų būti taip pat ir uždavinys — pasipiktinti, kad Amerikos Lietuvių Taryba visais klausimais, ypač tokiais, kaip bendruomenės, Vlioko ir pan., turėtų aiškų, o ne dvejopą veidą.

DIRVA

Ar Churchillis atstatys Britų Imperijos galią?

Pereinamajame ketvirtadienį Anglijoje įvykęs konservatorių laimėjimas rinkimais, vėl Winstoną Churchillį pastatė vyriausybės prieštakyje. Jo partijos laimėjimas nėra didelis, nes tik 18 parlamentarų įvykį skiria nuo darbiečių. Darbiečiai gavo kiek daugiau balsų už konservatorius (beveik 14,000,000) — (niekas Anglijoje dar nebuvo surinkęs tiek balsų!), tačiau dėl rinkimų sistemos ir liberalų tautos vietų skaičiaus išėjo didesnis konservatorių. Konservatoriai šių metų rinkimuose laimėjo vietų daugiau kaip darbiečiai 1945 m. rinkimuose, nors ne tiek daugiau, kiek tikėjosi (tik 18 daugiau, ne 50...).

Churchillio vyriausybei Washingtono sluogsniai nepranašauja ilgo gyvenimo. Tačiau, labai greit sudaręs savo kabinetą, Churchillis yra pasiryžęs visą energiją nugaltėti visas tas kliūtis, kurios stovi ant kelio ne tik pačios šalies, bet ir visos imperijos prestižui bei saugumui.

Daug ir sunkių problemų

Krašte, kuris sugeba pats išmaitinti tik 30 milijonų iš 50 mil. gyventojų ir kuris dėl to yra priverstas daug eksportuoti, vėl daug problemų jungiasi su tarptautinėmis. Jei Anglija pilnumoje vykdo savo tarptautinius įsipareigojimus, tai kenčia jos vidaus reikalai. Susitelkusi išspręsti savo vidaus sunkumus, Anglija nusilpnintų savo gynybos pastangas.

Sprendimai vidaus klausimus, konservatoriai turės apsispręsti, kokias socializmo įvykdytas reformas palikti ir kokias likviduoti. Vyriausybės turės pagalbą, ką daryti ekonominės krizės atveju. Konservatoriai žada privatinę nuosavybę grąžinti geležies ir plieno pramonės, tačiau kitas pramonės sritis — D. Britanijos Banką, anglų geležinkelį ir kelių transportą, gažą ir elektrą, civilinę aviaciją ir užjūrių susisiekimą — paliks ir toliau nacionalizuotas. Ekonominiai reikalai yra žymiai rimtesni, turint galvoje tai, kad britai daugiau išleidžia kaip uždirba. Daugiausia rūpestį kelia britų pradėta vykdyti 13.1 bilijono dol. ginklavinimo programa. Reikalingos importuoti žaliavos, gi jų kainos žymiai greičiau pakilo, kaip britų eksporto kainos. Augant infliacijos pavojui, vyriausybei lieka išlaikyti visas kontroles, didinti darbininkų gamybinį pajėgumą, išlaikyti kainų lygį ir kt. Čia bus vėl susidurta su darbininkų unijų ir šeimininkų nepasitenkinimu ir su streikų grėsme.

Ryšys su vakarais nesilpnės

Churchillui atėjus į valdžią vėl atstatyta 1945 m. Didžioji Britulė tik su tuo skirtumu, kad dabar Du Didieji yra atsistoję vienoje "barikadų pusėje prieš Tretįjį. Kaip pabrėžiama politinių amerikiečių sluogsnio, esmėje konservatorių laimėjimas nepakeis britų vaidmens šioje pasaulinio mato kovoje. Konservatoriai pritaria sąjungai su vakarais, ginklavinimo programai ir karo vedimui Korėjoje. Čia daugiau rūpestį gali sukelti vis labiau auganti darbiečių Bevano frakcija, griežtai nusistatę prieš didesnį santykių glaudinimą su Amerika. Kiek liečia Sovietų Rusiją, Churchillio priešingos pažiūros Kremlui yra jau nuo seniau žinomos. Tačiau kiek itakos Churchillis padarys vakarų santykiams su Sovietais — šiuo metu tik spėjliojama. Nors senasis politikas savo rinkimų kampanijoje ir buvo pasisakęs dėl reikalo susitikti Trims Didiesiems, tačiau Trumanas pakartotinai pabrėžia Staliną galįs priimti tik

Washingtono ir niekur nemačiusi su juo susitikti. Dabar tikimasi, kad greitai laiku Churchillis vyks į Washingtoną ir drauge su Trumanu bandys spręsti visas opiasias problemas, santykius su sovietais pirmoje eilėje. Neabejotina, bus prašoma ir nemažos paskolos, gal net didesnės už darbiečių gautąją.

O kaip kontinente ir Rytuose?

Laukiama, kad naujoji britų diplomacija įvesianti kiek pakeitimų savo santykiuose su kontinentu ir su Tol. bei Art. Rytai. Tikimasi, kad Churchillis labiau parems Europos Tarybą ir Schumano planą. Tol. Rytuose naujoji vyriausybė, atrodo, ves labiau pozityvią politiką nei Atlee vyriausybė, kiek liečia JAV vadovaujamą Korėjos karą ir kom. Kinijos pripažinimą Art. Rytuose pažadėta parodyti tvirtą ranką. Churchillis nenori karo praplėtimo Korėjoje ir norėtų stiprinti Indokiniją. Viena opiausių vietų — Egiptas,

kur jau paskelbta visuotinė mobilizacija. Egiptas ieško būdo iškrapatyti britus. Sabotažo galimybės Sueso daug menkesnės kaip Panamos kanale. Jau lengviau, vokiečių pavyzdžiu, užimti nuotų kanalą, bet tai tik laikinė priemonė. Iš Kairo praneša, kad lengviausia suvaržyti kanalo susisiekimą būtų egiptiečių darbininkams atsisakius krauti laivus bet tiekti laivams šviežio vandens...

Pasaulio reagavimas — palankus

Churchillio grįžimą į valdžią pasaulis sutiko palankiai. Pabrėžta 77 m. amžiaus politiko stipri individualybė ir D. Britanijos reikšmė tarptautiniame gyvenime. Washingtonas sveikina dinamišką Churchillio politiką ir ja daugiau pasitiki, ypač, kad socialistų ideologija kongreso narių tarpe buvo kėlus daug įtarinėjimų. Pačiame Londone pastebėta, kad rinkimų rezultatai ne paties socializmo idėja buvusi diskredituota, bet kad

britai pavargę nuo senų veidų ir senų metodų. Artėjanti žiema kėlė aliarmojuančio pobūdžio nuotaikų, tad ir atsisukta į Churchillį kaip įprastinį daug didesnės Britanijos simbolį.

Nauji mokesčiai, nauji rūpesčiai

Reikalas didinti gynybos pastangas iškėlė būtinumą pakelti mokesčius J. Valstybių gyventojams. Nuo lapkričio m. 1 d. pakelti mokesčiai nuo asmens pajamų (1 dol. nuo 50 dol. apmokestinamų pajamų), mokesčiai nuo rūkalų, alkoholio, automobilių ir t.t. Pastebėtina, kad pragyvenimo kaštai JAV-se nuo 1939 m. pakilo 86 nuoš. Pragyvenimui reikia daugiau dolerių, gi uždėtis mažėja — štai nuo 5,000 dol. apmokestinamų pajamų teks mokėti nuo kiekvieno dol. 29 ct. Didėjant mokesčiams, kitais metais reikia tikėtis darbų didėjimo krašte ir drauge atlyginimų kilimo.

V. Rimvydas

Mūsų šeši milijonai!

Laisvan Pabaltijį grįžime vieningi

Baltijos jūros pakraščiuose tautos jautė glaudesnio susitarimo reikala, bet ilgus metus vienybės idėja buvo puoselėjama tik akademiškai, lietuvių — latvių, lietuvių — estų ir lietuvių — estų vienybės draugijoje. Greitesniam suartėjimui valstybiniu mastu buvo permaža dėmesio iš visų trijų respublikų atsakingųjų pareigūnų.

Šiandien gal dar sunku pasakyti, ar Lietuva, Latvija ir Estija būtų išvengusios to baisaus likimo, kuris jas ištiko 1940 metais ir vėliau, jei Pabaltės Sąjunga būtų buvusi sudaryta bent dešimt metų anksčiau. Galima tik viena pasakyti, kad į tvirtai vieningą Pabaltijį nebūtų buvę lengva įvesti, Trojos arklio, kas labai lengvai Sovietų Rusijai pavyko padaryti Pabaltijį respublikoms nespėjus tvirtai susijungti, suderinti savo politinę ir militarinę jėgą.

Būdami toli nuo Nemuno, Dauguvos ir Narvos krantų, kur raudonasis teroras siaučia visu bausimu, mes esame kovojančių lietuvių, latvių ir estų tautų avangardas užsienyje. Su pavergtomis tėvynėmis neturime tiesioginių ryšių. Tačiau tvirtai jaučiame, ko iš mūsų jos laukia. Kiekviena minutė yra brangi. Giminingumas, kaimynystė ir bendras likimas reikalauja iš mūsų suderintos veiklos sustiprinti kovai dėl laisvės Pabaltijį. Paskirai eidami mes esame silp-

nesni ir mažiau reikšmingi. Tarptautinėse organizacijose ir konferencijose daugiau sveria tie atstovai, kurie kalba ne pusantro, dviejų ar trijų, bet šešių ir daugiau milijonų vardu.

Tarpusavyje mes turėjome, turime ir turėsime naminių "nesusipratimų", bet jie yra tokie nereikšmingi šiuo metu, kada eina kova prieš bendrą prieštą, sugrovusį mūsų nepriklausomą gyvenimą ir planingai žudantį mūsų tautas. Kalbėkime tik apie tai, kas mus jungia. Vienybėje yra mūsų trigubai didesnis svoris ir pasisekimas tarptautinėje arenoje.

Mūsų viršūnėse, vadovaujančiuose veiksmuose yra šio toks susiderinimas: daug kur tarptautinėse institucijose lietuviai, latviai ir estai pasirodo vieningi. Ar tuo galime pasitenkinti? Reikia, kad vienybės idėja plačiai apimtų mūsų visuomenes. Mūsų rikiuojantieji veiksniai turi rasti gylį plačiųjų masių pritarimą. Jie turi jaustis įgaloti kalbėti šešių milijonų vardu.

Tremtyje ir emigracijoje mes turime geriausias sąlygas plėsti ir gilinti mūsų vieningumą. Čia mes visi trys esame lygūs. Tad, stiprindami mūsų bendrą kovą dėl Pabaltijos išlaisvinimo, pasauliui pasirodydami šešių milijonų vardu, ruoškimės grįžti į Pabaltijį visi būdami karščiausiais vienybininkais.

Ed. Karnėnas

YTAUTO AUGUSTINO VAIZDŲ KNYGA IŠEINA

Visiems suinteresuotiesiems tautiečiams leidykla VAGA maloniai praneša, kad Vytauto Augustino Lietuvos vaizdų knyga baigiama spausdinti ir lapkričio mėn. pradžioje jau pasirodys knygų rinkoje. Didelio formato liuksusiniame popieriuje telpa per 100 įvairių meniškų vaizdų. Knygos įvadas ir parašai po paveikslais yra lietuvių ir anglų kalbomis.

Gerbiamiems šios knygos prenumeratoriams pranešame: nors knygos kaštai pasirodė esą žymiai aukštesni, negu anksčiau buvo numatyta, bet visiems prenumeratoriams ji bus išsiuntinėta už jų atsiųstus 3 dolerius. Mūsų ankstyvesni pranešimai

spaudoje ir daugeliui asmenų išsiuntinėti laiškei knygos kainos požūriū nustoja galioti. Knygų rinkoje ji bus pardavinėjama po 5 dolerius.

Knygos tiražas yra kuklus, todėl tautiečiams patariama šį retą ir vertingą leidinį iš anksto užsisakyti. Prenumerata dar priimama šiomis naujomis sąlygomis: kas iki š. m. lapkričio 1 d. atsiųs 4 dolerius, tam ši knyga pirmomis lapkričio mėn. dienomis bus išsiųsta. Pavėlavę už ją privalės mokėti pilną kainą. Perskaitykite šį pranešimą, nedelsdami siųskite užsakymą su pinigais šiuo adresu: P. Ališauskas, 107-17 188 Street, Richmond Hill, N. Y.

Leidykla VAGA

Didžiulis komiškų vaidinimų ir šokių

VAKARAS NEWARKE

įvyksta Sekmadienį

LAPKRIČIO - NOVEMBER 4 dienę

MALONIŲ IR JAUKIOJ

Lietuvių Šv. Jurgio Draugijos Salėje

180-182 New York Ave., Newark, N. J.

Programoje: KOMIŠKI VAIDINIMAI

kuriuos atliks LINKSMIEJI BROLIAI (pirmą kartą Newark) vadovaujami buvusio Vilniaus valstybinio teatro artisto

VITALIO ŽUKAUSKO

Po vaidinimų bus ŠOKIAI
BUFETAS — gausus užkandžiais ir gėrimais
PRADŽIA 6 val. vak. (durs atdaros 5:30 val. vak.)

ĮEJIMAS \$1.00

Rengia Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga